

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2013. október XXIV. évf. 10. szám – 390 Ft

SODRÁSBAN

97708669300613010

14

A TŰZSERÉSZ-BÚVÁROK HETEK ÓTA DOLGOZNAK A DRÁVÁBAN, ÁM A KIHÍVÁST NEM A VÍZBEN ÉVTIZEDEK ÓTA ROZSDÁSODÓ LÖVEDÉKEK, AKNÁK JELENTIK, HANEM A MUNKAKÖRÜLMÉNYEK: HAZÁNK MÁSODIK LEGNAGYOBB SODRÁSÚ FOLYÓJA UGYANIS SZÁMOS MEGLEPETÉST TARTOGAT.

22 Vajon rádiólokációs hídálccakkal be lehet-e csapni a repülőgépek radarrendszerét? A szentesi műszakiak megpróbálták.

38 Hiába a nemzetközi jog tiltása: időről időre egy-egy országban mégis alkalmaznak vegyi fegyvert.

50 Kacsaringós életutat járt be Juci bá', az egykori tüzértsziből, majd helikoptervezetőből lett grafikusművész.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2013. NOVEMBER 15-ÉN JELENIK MEG.

56 Hatvan éve zárták be a recskí táborát, ahová bírói ítélet nélkül kerültek emberek a társadalom széles rétegeiből.

NAGYVILÁG

Biztonságépítők	4
A nyilvánosság ereje	8
Radar	10
Missziós hírek	12

SEREGSZEMLE

Sodrásban	14
(H)arcvonal	17
Célegyenesben	18
Ejtőernyősünnep	20
Lehet egy híddal több?	22
Szeptemberben történt	24
Versenyfutás az idővel	28

Tábori posta	31
Majdnem sebhely	35

HADITECHNIKA

Gázveszély!	38
Az első csapás	42

HÁTORSZÁG

Flotillásként az óceánokon	46
Rajzolja repül	50
Kötélék	54
Recsek	56
Közérdekű	58
Érték, teljesítmény, siker	59
Kaszárnyakronika	60
Hazaáruló vagy hazafi?	62

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXIV. évfolyam 2013. 10. szám

Kiadja a HM ZRÍNYI Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság.

Felelős kiadó:
DR. BOZSONYI KÁROLY
ügyvezető

Nyomatás:
A kft. saját nyomdájában

Felelős vezető:
A kft. ügyvezetője

Szerkesztőség: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B Postacím: 1440 Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315, HM: 27-913 fax: 459-5351
E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Főszerkesztő:

TÖRÖS ISTVÁN

Főszerkesztő-helyettes:

SZABÓ BÉLA

Olvasószerkesztő:

M. TÓTH GYÖRGY

Lapszerkesztők:

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Fotóriporterek:

DÉVÉNYI VERONIKA, GALOVTSIK GÁBOR, KRASZNAI-NEHREBÉCZKY MÁRIA, RÁCZ TÜNDE (KÉPSZERKESZTŐ), TÓTH LÁSZLÓ

Tervezőszerkesztő:

GRÓF ISTVÁN

E HAVI MAGAZINUNKAT

FEITH LÁSZLÓ SZERKESZTETTE

Borítófotó: Kálmánfi Gábor

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Sajtószövetség (European Military Press Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlapüzletéga (1008 Bp., VIII., Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-elfozetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:
06-80-444-444

Válaszkeresés a jelen és a jövő kihívásaira

BIZTONSÁGÉPÍTŐK

SEPTEMBER 13–15. KÖZÖTT BUDAPESTEN TARTOTTA KONFERENCIÁJÁT A NATO KATONAI BIZOTTSÁGA. A RENDEZVÉNYEN RÉSZT VETT MIND A 28 TAGORSZÁG VEZÉRKARI FŐNÖKE.

A Katonai Bizottság évente három alkalommal ülésezik a vezérkari főnökök részvételével, megtárgyalják a NATO-műveleteket, és konszenzusos véleményen alapuló katonapolitikai tanácssal látják el a NATO legfőbb politikai testületét, az Észak-atlanti Tanácsot, hogy miként kezeljék a globális biztonsági kihívásokat. Két ülést a NATO parancsnokságán, Brüsszelben tartanak, egyet pedig valamely tagállam lát vendégül.

A vezérkari főnök tavaly Hende Csaba honvédelmi miniszter jóváhagyásával ajánlotta fel, hogy az idén Magyarország rendezné meg a találkozót, a Katonai Bizottság pedig egyhangúlag elfogadta a meghívást. A rendezvény házigazdája, dr. Benkő Tibor vezérezredes szerint a rendezés jogának elnyerése és katonadiplomáciai sikerének is tekinthető.

A találkozó levezető elnöke Knud Bar-

tels vezérezredes, a Katonai Bizottság elnöke volt, akit Philip Breedlove vezérezredes, a szövetséges erők európai legfelsőbb parancsnoka és Jean-Paul Paloméros vezérezredes, a szövetséges

erők transzformációs főparancsnoka segítette a megbeszéléseken. A konferencián Joseph Dunford vezérezredes, az ISAF (Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő) parancsnoka adott tájé-

A vezérkari főnökök programja a Hősök terén tiszteletadással kezdődött.

Hende Csaba honvédelmi miniszter a Magyar Honvédség szerepvállalását hangsúlyozta beszédében.

koztatást az afganisztáni helyzetről. A program során felszólalt James Mattis nyugállományú vezérezredes, az Egyesült Államok központi parancsnokságának volt parancsnoka, a szövetséges erők korábbi transzformációs főparancsnoka is.

ÁTALAKULÁS, BIZTONSÁG

A rendezvény megnyitóján Knud Bartels vezérezredes elmondta, a bizottság ülésén a szövetség átalakításáról és az azt bemutató 2015-ös hadgyakorlatról is tárgyalni fognak. Mindenek előtt azonban a szövetség afganisztáni, majd nyugat-balkáni (koszovói) szerepvállalásáról egyeztetnek.

Hende Csaba honvédelmi miniszter megnyitóbeszédében kiemelte, hogy a Magyar Honvédség 1000 fős műveleti szerepvállalásának szintjét a jövőben is fenn akarják tartani, ezért megkezdtek az afganisztáni kivonulással felszaba-

dul magyar erők alkalmazásának tervezését más műveleti területen. A Nyugat-Balkán, így Koszovó biztonságának jelentőségét hangoztatva jelentette ki: a régió biztonsága szempontjából kulcsfontosságú a KFOR-művelet, amely előreláthatóan a jövőben is folytatódik.

A katonai erő fontos eszköz a biztonság szavatolása szempontjából, bár a helyzetet a NATO egyedül nem képes megoldani – fogalmazott a miniszter, megjegyezve: Észak-Koszovó helyzetének rendezéséhez szükséges az Európai Unió által támogatott politikai megállapodás végrehajtása. A szövetségnek továbbra is támogatnia kell a koszovói biztonsági szektort, különös tekintettel a koszovói biztonsági erőre.

A miniszter szerint az említett műveletek nemcsak biztonságosabbá és stabilabbá tették egy-egy térséget, hanem azt is eredményezték, hogy a szövetségesek egymás közötti és a partnerekkel történő együttműködése még magasabb

szintre fejlődött, amelyet a „műveleti tempó csökkenésével” is meg kell őrizni.

Hende Csaba üdvözölte, hogy a budapesti vezérkari főnöki találkozónak Afganisztánon túl kiemelt témája az úgynevezett „kapcsolt erők” kezdeményezés is, amely nagymértékben meghatározza azt, hogy a nemzeti haderők milyen tevékenységet folytatnak majd 2014 után a chicagói védelmi csomagban megfogalmazott „NATO-erők 2020” cél elérése érdekében. Hende Csaba szerint ezért nem túlzás, hogy a „kapcsolt erők” kezdeményezés egyik fő eleme – a kiképzés és a gyakorlatok mellett – a NATO Reagáló Erők fejlesztése, amelyhez lehetőségeihez mérten Magyarország is hozzá fog járulni. Kifejtette: a NATO pápai bázisrepülőterén működő stratégiai légi szállító képesség (SAC) programja is alapvető kapacitást biztosíthat a szövetséges reagáló erők gyakorlataihoz, műveleti készenlétük fenntartásához, adott esetben alkalmazásukhoz. Hozzátette: a Budapesten működő egészségügyi kiválósági központ is kitűnő lehetőséget teremt a védelmi képességek terén kialakult együttműködés kihasználására.

A miniszter kitért arra is, hogy az Európára számottevően ható gazdasági válság, az ebből adódó forrásszűkülés negatívan érintette a szövetség kohézióját. Magyarország kormánya mindezen gondok mellett határozatban kötelezte magát arra, hogy 2013 és 2015 között a honvédelmi tárca költségvetési támo-

A hadműveletek során hősi halált halt katonákra egyperces néma felállással emlékeztek a tanácskozás résztvevői.

A megbeszélések szünetében kötetlen eszmecserekre is sor került.

gátása nem csökken. A 2016-tól évenként legalább 0,1 százalékkal növelt honvédelmi költségvetés 2022-re eléri a GDP mintegy 1,4 százalékát.

A NATO sikeres működésének sarokköve a szilárd transzatlanti kapcsolat, amely révén a szövetség a leghatékonyabb választ nyújthatja a globális biztonsági környezetben gyakran változó, nehezen kiszámítható folyamatokra és az új típusú kihívásokra – fogalmazott a miniszter, kiemelve a terrorizmust és az informatikai rendszereket érintő fenyegetéseket. A NATO-nak továbbra is a transzatlanti biztonságpolitikai párbeszéd és együttműködés elsődleges fórumának kell maradnia, hogy a sokrétű és összetett kihívásokra sikeres válaszokat adhasson – hangsúlyozta a miniszter. Mindeközben meg kell őrizni a szövetség hatékonyságát, ami feltételezi a szervezet folyamatos átalakulását, reformját – tette hozzá.

Hende Csaba beszédének végén a résztvevők egyperces néma felállással fejezték ki tiszteletüket azon katonák iránt, akiknek a NATO-műveletek sikere köszönhető, fejet hajtottak azok emléke előtt, akik szolgálateljesítés közben meghaltak.

EREDMÉNYEK, ELŐRELÉPÉSEK

Előrelépés tapasztalható Koszovóban, a helyi intézmények fenntartják a rendet, de van még tennivaló, ezért a KFOR készenlétben marad. Ezt már Knud Bartels vezéreztudós mondta a vezérkari főnökök ülése után tartott sajtó

zérkari főnökei is hangot adtak annak, hogy az afganisztáni művelet befejezése után kiképzéssel és tanácsadással továbbra is támogatni kell az ázsiai ország biztonsági erőit. Jelezte: az afgán biztonsági erők folyamatos fejlődésről tesznek tanúbizonyságot, mindemellett az afgán misszió jövőjét érintő kérdésekről a valós folyamatokat figyelembe véve születnek meg majd a szükséges döntések.

A tanácskozáson a vezérkari főnökök egyhangúan támogatták azt a 2015-ös gyakorlatot is, amely során a NATO átszervezését élesben is tesztelik; ez jelzi, hogy a szövetség a műveletekről a műveleti készenlétre állt át. Az utolsó szekcióban a NATO katonai struktúrájának folyamatos felülvizsgálatára is kitértek a vezérkari főnökök – mondta Knud Bartels. Újságírói kérdésre elmondta, hogy a budapesti tanácskozáson nem volt szó a NATO további bővítéséről. A 2014-et követő afganisztáni feladatok és az ellátásukhoz szükséges létszám tervezése még folyamatban van, így itt sincsenek még konkrét, országokonként meghatározott létszám-adatak.

Törökország védelmével kapcsolatban a vezéreztudós elmondta, nem került szóba a jelenlegi szövetséges erők kiegészítése, megerősítése, mandátumuk meghosszabbítása. Szükség esetén Törökországgal és a NATO-műve-

Knud Bartels vezéreztudós és Benkő Tibor vezéreztudós, vezérkari főnök sajtótájékoztatója.

letben részt vevő államokkal szoros együttműködésben születet döntés a jelenlegi művelet kiterjesztéséről.

MAGYAR SZEMPONTOK

A Katonai Bizottság ülésén a Magyar Honvédség valamennyi témában érintett volt – mondta Benkő Tibor vezéreztudós. A vezérkari főnöke kiemelte, hogy mindezek közül rendkívül fontos volt Afganisztán kérdése, ahol már több mint 10 éve szolgálnak magyar katonák. Kivonásukat idén tavasszal kezdtük meg. A PRT befejezte több mint hat és fél

éves munkáját, most ősszel pedig a Kábuli Nemzetközi Repülőtér biztosításában részt vevő magyar katonák is kivonulnak. Teljes egyetértés van abban, hogy az afganisztáni biztonsági erőket továbbra is segíteni kell, s ebben Magyarország is szerepet kell vállalnia – jelentette ki a vezéreztudós.

A Balkánra kitérve Benkő Tibor jelezte: ahogy Hende Csaba honvédelmi miniszter reggeli megnyitóbeszédében említette, az afganisztáni misszióból kivonulva lehetőség nyílik arra, hogy a számkra rendkívüli fontosságú térségben a biztonság stabilitását elősegítsük, a fel-

A tanácskozás elnöke a NATO-missziók jövőjét vázolta beszédében.

szabaduló erőinket átcsoportosítsuk a Balkánra. Mint fogalmazott: a Magyar Honvédség több mint 160 tisztje és altisztje szolgál különböző NATO-parancsnokságokon, 3-4 éves kiküldetést ellátva. Rendkívül fontos az, hogy a parancsnokságokon Magyarország megfelelő képvisellel rendelkezzen, s katonáink megfelelő tapasztalatokat szerezhessenek – jelentette ki a vezérkari főnöke

Benkő Tibor szólt a szövetség „Okos Védelem” programjáról is, melynek segítségével az országok erőiket, képességeiket felmérve és megosztva tudnak hatékonyan együttműködni. Mint mondta, jó példája ennek a pápai bázisrepülőtér, ahol a Magyar Honvédség 12 nemzet összefogásával működött és tart fenn C-17-es stratégiai szállítógépeket. Szeretnénk ezt a képességet a jövőben bővíteni – tette hozzá.

Szíriával kapcsolatban – a konferencia alatt bejelentett amerikai-orosz meg egyeztetés is figyelembe véve – a vezérkari főnöke megismételte Hende Csaba korábbi szavait: ha Magyarországot megkeresik, akkor olyan katonai erőt ajánlunk fel, amely a vegyi fegyverek felderítését, hatásának értékelését, elemzését és esetleges megsemmisítését is el tudja végezni. Ezt a képességet a mobil biolaboratórium képviseli, amelyet nemzetközi szinten is alkalmaztak már.

Litvánia felajánlására a következő Brüsszelen kívüli katonai bizottsági ülést 2014 szeptemberében Vilniusban rendezik meg. A balti állam szakemberei tapasztalatgyűjtés céljából részt vettek a budapesti konferencián.

A NYILVÁNOSSÁG ERE JE

A NATO 2003 ÓTA RENDEZI MEG A NYILVÁNOSSÁGGAL KAPCSOLATOS KOMMUNIKÁCIÓS KONFERENCIÁJÁT, AMELYNEK HELYSZÍNÉÜL EZÚTTAL, MAGYAR FELJÁNLÁSRA, BUDAPESTET VÁLASZTOTTÁK. EBBEN AZ ÉVBEN A SZÖVETSÉG NORFOLKI TRANSZFORMÁCIÓS PARANCSNOKSÁGA (ACT) VOLT A FŐRENDEZŐ.

Ez az első alkalom, amikor a konferenciának nem egy NATO-parancsnokság adott helyet, hanem valamelyik tagország fővárosában egy civil szálloda. A rendezvény résztvevőit – a NATO-parancsnokságok Public Affairs (PA) vezetőit, munkatársait, valamint a NATO-tagállamok védelmi minisztériumainak kommunikációs vezetőit – a Honvédelmi Minisztérium nevében Igazság Arnold sajtófőnök köszöntötte.

A Public Affairs képzés az ACT felelősségi köre, amelyhez Magyarország elismerten hozzájárul a Basic NATO Public Affairs Course megrendezésével. Hazánk 2009 óta négy alkalommal szervezte meg ezt a kéthetes, a NATO tagállamai és a partnerországok számára egyaránt nyitott, angol nyelvű tanfolyamot. 2007 és 2011 között, szintén jelentős nemzeti hozzájárulásként, magyar szakember segítette az ACT PA képzési munkáját Nor-

folkban, aki azóta is rendszeresen tanít a NATO School (Oberammergau) Public Affairs tanfolyamain.

– Úgy gondolom, komoly sikereket értünk el, s nem csupán a minden évben felmerülő kihívásokat érintő megbeszélésekkel kapcsolatban – mondta el Roy Thorvaldsen, a NATO ACT sajtófőnöke. – A tapasztalatokat megvitat- tunk és írásba is foglaltuk a végrehajtásról szóló javaslatokkal, menetrenddel együtt. Mindezt figyelembe véve kijelenthető: a

rehabilitását. Az aktív állományú katonákat tartalékos katonák és civil szakértők egészíthetnék ki.

– Ez volt az a téma, amely kiemelt fontosságot kapott a konferencián – hangsúlyozta a NATO ACT sajtófőnöke. – A gyakorlás, a képzés e folyamatnak egyaránt kulcsfontosságú eleme. Éppen ezért áttekintettük azt is, hogy ezt a területet miképp lehet továbbfejleszteni. Magyarország eddig is nagy erőfeszítéseket tett a NATO-tagállamok PA-

feladat körben tevékenykedő katonáinak, szakértőinek képzéséért, s ez a jövőben is folytatódik. Ezért a segítségért nagyon hálásak vagyunk.

A szemináriumok és gyakorlati képzések témái részben a katonai szinten végzett megbeszélésekből eredtek, de a szövetség „politikai oldala”, a szervezet főparancsnoksága igényét fejezte ki, hogy számukra is fontos területeket vizsgáljanak meg. Erről szólva mondta a szóvivő, hogy a NATO-főhadiszállása aktívan részt vál-

lalt a szemináriumok lebonyolításában, az eredményes tevékenység ösztönzésében. Az elért eredményeket egy újabb PA-konferencia keretein belül dolgozzák majd fel, a nemzetek szóvivőinek és kommunikációs igazgatóinak segítségével. Ezt a konferenciát a védelmi miniszterek októberi, brüsszeli tanácskozásával együtt rendezik majd meg, ahol a megbeszélések során a Budapesten elért eredményeket használják alapul.

– A gyönyörű város, Budapest, a Honvédelmi Minisztérium nagylelkűsége és vendégszeretete, a minisztérium szakembereinek, munkatársainak egyedülálló támogatása – ezek voltak a konferencia sikerét elősegítő hungarikumok – mondta Roy Thorvaldsen.

már tízéves múltra visszatekintő Public Affairs konferenciák legsikeresebb, legnagyobb haladást elérő rendezvénye zárult Budapesten.

A kihívásokat érintve Roy Thorvaldsen kijelentette: a legnagyobb feladat az, hogy a NATO kommunikációs szakértői krízishelyzetekben azonnal rendelkezésre álljanak, akár távolabbi művelési területre eljutva. A múltban komoly feladatot jelentett az, hogy a szakemberek gyorsan jussanak el az adott helyszínre. Az egyes tagállamoknak jelenleg ehhez több időre van szükségük. A NATO-nak viszont egy olyan, a katonai szövetség parancsnoki struktúrájába illesztett csapatra lenne szüksége, amely sokkal rövidebb idő alatt kezdhet el dolgozni a művelési területen, míg a nemzetek saját PA-szakemberei meg nem érkeznek, és el nem kezdik hosszabb időtartamú feladatuk vég-

ÚJ ELNÖKI GÉPEK A LÁTHATÁRON

Az amerikai légierő Boeing 747-200 utasszállító gépből átépített két VC-25A repülőgépe különleges feladatokat lát el: ezek a mindenkorai amerikai elnök különgépei. A két repülőgép 2017-ben lesz 30 esztendő, s bár a világ legjobb állapotú 747-eseinek számítanak, gondoskodni kell a váltótípusról. A most nyilvánosságra hozott tervek szerint 2021-re már két új gépnél kell leváltania a VC-25A-kat. A követelmények kemények: négy hajtóműves, interkontinentális hatótávolság, ugyanakkor rövidebb pályával rendelkező, regionális repterekről is üzemelnie kell. Jelenleg a négy hajtóműves követelménynek és az elvárt hatótávolságnak csak két, új gyártású polgári repülőgép felel meg: az Airbus A380-800 és a Boeing 747-8I. (www.flightglobal.com)

MEGÉRKEZTEK AZ UTOLSÓ SZUHOJOK

Megérkezett az utolsó két Szuhó Szu-30MK2 vadászbombázó repülőgép Indonéziába. A TS-3010 és a TS-3011 lajstromjelet kapott gépeket a Volga-Dnyepri légitársaság An-124-100-as nehéz teherszállító repülőgépe nyomában szállították le a Makassar melletti Szultan Haszanuddin légitámaszponton. A 2011-ben aláírt, 470 millió dollár értékű szerződés alapján összesen hat Szu-30MK2 került az indonéz légierő állományába. A hat vadászbombázót a bázison tevékenykedő 11. század használja a jövőben. A század géppálmánya meglehetősen vegyes: egy Szu-27Szk (leszállítva 2003-ban), két Szu-30MK (2003), három Szu-30MK2 (2009) és három Szu-27SzkM (2010) várta a hat új Szuhójt. (www.theavionist.com)

LENGYEL-TÖRÖK EGYÜTTMŰKÖDÉS

A lengyelországi Kielcében megrendezett 21. MSPO nemzetközi haditechnikai kiállításon is bemutatkozott a lengyel és török együttműködéssel kifejlesztett Krab 155 milliméteres űrméretű önjáró löveg. A rendszer a török MKEK által épített T-155 Firtina önjáró löveg alvázatát és tornyát használja fel, amelybe a lengyel Huta Stalowa Wola cég 155 milliméteres lövegét építették be. A rendszerből eddig összesen nyolc darabot (két prototípust és hat sorozatgyártású példányt) kapott meg a lengyel hadsereg. Az eredeti szerződés 24 Krabról szólt, de jelenleg még bizonytalan a 2008 májusában, illetve 2011 júniusában aláírt szerződések teljesítése. Az eredeti tervek szerint a lövegeket 2015 októberéig kellene átadni a hadseregnek. (dodbuzz.com)

MOZAMBIKI KALÓZVADÁSZOK

A közelmúltban kötött szerződést Mozambik kormánya és a francia Constructions Mécaniques de Normandie (CMN) hajógyár, melynek értelmében hat, elsősorban kalózok ellen használható parti őrhajót vásárolt az afrikai ország. Ezek közül a legérdekesebb a három Ocean Eagle 43 trimarán, azaz háromtestű könnyű őrhajó. A 43 méteres úszóegység akár 20 csomós sebességgel is haladhat, míg hatótávolsága 3000 mérföld, s a hét tagú legénység mellett további nyolc katonát is szállíthat. A hajók fegyverzete egy 20 vagy 30 milliméter űrméretű gépágyú és két 12,7 milliméteres nehézgéppuska. A felderítést egy Schiebel S-100 Camcopter, távolról irányított helikopter segíti. (iol.co.za)

SZ-300-ASOK VENEZUELÁBAN

Venezuelában állt hadrendbe elsőként az exportcélokra kifejlesztett orosz 9K81ME Sz-300VM „Antej-2500” rakéta- és légvédelmi rakétarendszer. A lánctalpas, kiváló terepjáró képességű gépjárművekre épített Sz-300VM űtegeket még az orosz állami fegyverkereskedő vállalat, a Roszoboronekszporttal 2009 szeptemberében aláírt szerződés alapján rendelték meg. A jelenlegi információk szerint eddig két légvédelmi ezred kapta meg az Sz-300VM rakétarendszert, amelyek leszállítása 2013 áprilisában kezdődött meg. Az első nyilvános bemutatkozásra már ekkor, április 19-én sor került a fővárosban, Caracasban tartott katonai parádén. (bmpd.livejournal.com)

ÉPÜL A VLAGYIVOSZTOK

Szeptemberben új képek bukkantak fel a Franciaországban, Saint-Nazaire kikötőjében épülő Mistral-osztályú VLAGYIVOSZTOK partraszállást támogató hajóról. A fényképek tanúsága szerint a 21 ezer tonnát meghaladó vízkiszorítású hajó építése lépést tart a tervezett menetrenddel. A 2011-ben megrendelt VLAGYIVOSZTOK várhatóan már 2013. október végén áthajózik Szentpétervárra, a Baltijszkij Zavod hajógyárba, ahol beépítik az orosz fejlesztésű és gyártású fegyver-, felderítő, kommunikációs és navigációs rendszereket. Az orosz haditengerészet legnagyobb, nem saját gyártású hajóegysége 2015-ben állhat hadrendbe. (lenta.ru)

**MAGYAR SEGÍTSÉG
KABULI ISKOLÁKNAK**

Az MH Kabul Nemzetközi Repülőtér Őr- és Biztosító Kontingens (MH KNR ŐBK) a légikikötő közelében található iskoláknak nyújtott támogatást. Az oktatási intézményként is működő Fresta Nejaht Árvaháznak – ahol mintegy 120 gyereknek viselik gondját – tanszercsomagokat, illetve 1,6 tonna élelmiszert adtak át. A Kabul belvárosában található, 6400 diákot befogadó Sardar Mohammed Daud Khan Középiskola vízellátási problémáin egy ötven méter mély kút fúrásával és egy ezerliteres víztartály felszerelésével, valamint a szükséges víz-csapok, vezetékek beépítésével segítettek, emellett itt is osztottak tanszercsomagokat. A magyar katonák Khawaja Rawash kerület iskolájába is ellátogattak, ahol használatra átadták a vízellátási rendszer kiegészítésére korábban felszerelt víztartályt.

MH KNR ŐBK 2.

A kabuli repülőtérén szolgálatot teljesítő magyar katonák egy humanitárius projekt keretében élelmiszercsomagokat adtak át a rászoruló afgán családoknak. A kiosztott segély – benne liszttel, rizzsel, cukorral, sóval, étolajjal – egy család havi alapvető élelmiszercsúszségét fedezi. Több mint 200 család hozzávetőleg 1500–1800 tagjának gondjait enyhítette így a magyar kontingens. A rászoruló listáját a helyi közösségek vezetői és az öregek állították össze. A humanitárius akció előzményeként a repülőtéről délre és keletre fekvő területek helyi közösségi elöljárókból álló választott testületének (Shura) vezetője, dr. Ahmad Zia Amiry az élelmiszert hiánnyal küzdő családok támogatását kérte egy találkozó alkalmával.

MH KNR ŐBK 2.

ÉLELMISZEROSZTÁS

**TÁBORVÉDELMI
GYAKORLAT**

Az afgán főváros repülőtérén magyar, francia, lengyel, román, amerikai, portugál és afgán katonák részvételével tartottak táborvédelmi gyakorlatot. A cél a hadszíntéren bekövetkező esetleges incidensekre – például rakétatámadás, öngyilkos merénylet, tüzeset – való megfelelő reagálás készség szintre fejlesztése volt. A gyakorlat részeként a tábor egyik épületét ért rakétatámadás után az azonnali reagálású erők lezárták a területet, majd a helyszínre érkező tűzoltók megkezdtek az épület átvizsgálását, a tűz eloltását, valamint az egészségügyi szolgálattal együttműködve a sérültek kimenekítését, ellátását.

MH KNR ŐBK 2.

RANGOS ELISMERÉS

Dieter Heidecker vezérőrnagy, az EUFOR osztrák parancsnoka, valamint Szpisják József mérnök dandártábornok, az EUFOR törzsfőnöke az Amerikai Egyesült Államok Maryland államának Meritorious Service Medal kitüntetését vehette át a közelmúltban. Az elismerést átadó James A. Adkins vezérőrnagy méltatta a magyar tábornok kiváló vezetői képességeit. Mint mondta, az EUFOR törzsfőnökeként végzett kiemelkedő munkája hozzájárul az ország stabilitásának megőrzéséhez, valamint Maryland állam és Bosznia-Hercegovina partnerségi programjának sikeréhez. Szpisják József nem először részesült magas amerikai elismerésben: idén júniusban a Pennsylvania állam kormányzója által adományozott Meritorious Service Medal kitüntetését vehette át.

Honvedelem.hu

A Koszovóban szolgáló MH KFOR Összekötő és Megfigyelő Csoport felelősségi területén található Podujevóba, az azonos nevű járás központjába látogatott Mikael Christoffersson ezredes, a KFOR Joint Regional Detachment-Centre (JRD-C) svéd parancsnoka, s megbeszélést folytatott Agim Veliu polgármesterrel. A témák között szerepelt a járás jelenlegi biztonsági és gazdasági helyzete, valamint a közelgő önkormányzati választás is. Christoffersson ezredes tájékoztatta a polgármestert, hogy idén októberben a svéd kontingens kivonul Koszovóból, s távozásuk után valószínűleg Olaszország lesz az JRD-C vezetői nemzete.

Horváth Gábor főhadnagy

SVÉD BÚCSÚ

**ADNI
ÖRÖM**

Felemelő eseményen van túl az MH KFOR Kontingens kilencedik váltása. Szeptember elején az MH KFOR Összekötő és Megfigyelő Csoport (Liaison and Monitoring Team – LMT) segítségével Dudás Ferenc hadnagy, a kontingens református tábori lelkesze átadta a rászorulóknak a Magyarországról érkezett, főként gyerekeknek szánt ajándékokat. Az iskolai tanszerek, több száz karkötőt, hajráfot, hajesatot, nyakláncot, különböző plüss figurákat a magyar LMT felelősségi körzetében, Podujevóban található, kuwaiti tőkéből 14 évvel ezelőtti konténerekből felépített Kuwait Village nevű táborban osztották szét; ott főleg egyedülálló kisgyermekes anyák, valamint olyanok laknak, akik a háború alatt elvesztették szüleiket, családtagjaikat.

Papp Béla főhadnagy

SODRÁSBAN

MÁSODPERCENKÉNT ÖT-HAT MÉTERES SODRÁS, ZÁTONYOK, ÖRVÉNYEK ÉS AKÁR NAPONTA IS 1-2 MÉTERT VÁLTOZÓ VÍZMÉLYSÉG: A DRÁVA A SPORTBÚVÁR SZÁMÁRA RÉMÁLOM, ÁM A TŰZSZERÉSZ-BÚVÁROKNAK MAGA A „PARADICSOM”, TUDOM MEG A HATÁRFOLYÓ PARTJÁN.

Először persze nem értem: ha egy sportbúvár „rémálmodik” a folyóban, mitől jó a tűzszerezseknek, amikor már az a tény is rémálom a külső szemlélő számára, hogy ők rendre egy-egy aknagránáttal, tűzérési lövedékkel a kezükben bukkannak ki a vízből. – A kihívás – mondja Szabó Tamás

főtörzsőrmester, az MH 1. Honvéd Tűzszerezés- és Hadihajós Ezred tűzszerezés-búvár rajparancsnoka. Szavából aztán kiderül, hogy a kihívást egyáltalán nem a vízben évtizedek óta rozsdásodó lövedékek, aknáknak jelentik, hanem a munkakörülmények. – Bár egészen „jól” látni odalent – akár egy méterre is –, Ma-

gyarország második legnagyobb sodrású folyója azért tartogat meglepetéseket – mondja, miközben egyik szeme a folyón, a folyóban dolgozó kollégáin van.

A tűzszerezés-búvárok ugyanis immár harmadik hete a barcsi közúti átkelő határhíd környékén dolgoznak. Még a nyáron érkezett lakossági bejelentés arról, hogy a szabad strand területén lövedékeket találtak a fürdőzők. A tűzszerezés-járőr át is vizsgálta a területet, össze is gyűjtöttek egy sor lövedéket, de látszott, hogy a mederben még több lehet, tehát szükség lesz a tűzszerezés-búvárokra is. Rádásul a gyors kutatómunka során kiderült, hogy a második világháború idején itt egy fahíd állt, amelyen telibe találtak egy lőszerszállító teherautót. Nos, ami akkor nem robbant fel, az szétszóródott, s most a tűzszerezés „csipegetik” össze őket. A csipegetést persze mászásokban kell érteni, hiszen rengeteg tűzérési és harcokcsilövedékről, aknagránátokról, gyalogsági lőszerokről, kézigránátokról stb. beszélhetünk. – A kihívás abban van, hogy egyáltalán talpon tudjon maradni a búvár odalent – mondja Szabó Tamás. – Ha talál is magának egy biztos pontot a meder alján, száz százalék, hogy jön egy örvény, amelyik

MAGYAR HONVÉD

odébb sodorja, s kezdheti előlről. A bevezetőben említett sodrás pedig az ötven-hatvan kilogrammos sziklákat is úgy görgeti odalent, mint a szél a faleveleket, így elképzelhető, hogy az egy méter átmérőjű szikláknál némileg nagyobb „támadási felületet” jelentő búvároknak menniük kell küzdeniük a talpon maradásért.

A parton állva el tudom képzelni a küszködést, mert a híd pillérjein hatalmas fatörzseket, ágakat halmozott fel a folyó legutóbbi áradása; a mederben pedig váltakoznak az öt méter mély sodrások, a homokpadok és a zátonyok. Egyik helyen térdig állnak a vízben a biztosító búvárok, pár méterrel távolabb pedig még a fotóskollégámat szállító rohamcsónak is küszködik a víz erejével.

Némi „vízgyíj” kiképzést is kapok Szabó főtörzsőrmestertől, amikor rákérdezek: jól hallottam-e az előbb, hogy akár egy nap alatt is emelkedhet vagy süllyedhet a vízszint 1,5-2 métert? Hiszen – bár most is esik az eső – azért annyit tán mégsem. – Nem csapadékfüggő – magyarázza. – Feljebb, a Dráva horvát szakaszán több vízerőmű is található, s azok turbináinak vízigénye szabja meg lejjebb a vízhozamot. Így rendre előfordul, hogy

ahol tegnap még térdig ért a víz, ott ma 1-2 méter mély, nagysodrású csatorna van. Sajnos – teszi hozzá – ezt sok turista, de sok itt lakó sem tudja (vagy nem veszik figyelembe), ezért számosan veszítik életüket a folyó e szakaszán is. Legutóbb, alig egy hete például egy hölgy,

Nos, már értem, miért mondta, hogy számukra kihívás a víz. Mert a „búvárkodáson” kívül azért más feladatuk is van: megtalálni és biztonságosan partra szállítani a robbanótöstekeket. Nehéz- és könnyűbúvárokkal végzik a feladatokat; jelenleg heten dolgoznak partra szállítani a robbanótöstekeket. Nehéz- és könnyűbúvárokkal végzik a feladatokat; jelenleg heten dolgoznak partra szállítani a robbanótöstekeket. Nehéz- és könnyűbúvárokkal végzik a feladatokat; jelenleg heten dolgoznak partra szállítani a robbanótöstekeket. Nehéz- és könnyűbúvárokkal végzik a feladatokat; jelenleg heten dolgoznak partra szállítani a robbanótöstekeket.

A helyszín miatt megkérdem – lévén, a délszláv háború idején Barcsra is hullott 1-2 bomba –, hogy ebből az időből is találtak-e lövedékeket, robbanótöstekeket? – Szerencsére eddig még nem – válaszol Szabó főtörzsőrmester, és

MAGYAR HONVÉD

hozzáteszi: persze azok kiemelése sem jelentene számukra nagyobb kihívást, mint a világháborús „örökség”.

Bár a Dráva ezen szakaszán csupán a mentesítés harmadik heténél tartanak, a korábban említett másfél mázsányi lőszeren, lövedéken túl az e heti „termés” sem elhanyagolható. Mint a vadászok az elejtett vadakat, a tüzérszerek is szép sorba rendezték a megtalált eszközöket. Van köztük 76 milliméteres repeszromboló gránát, fél kiló gyalogsági löszer, 50 milliméteres orosz aknavetőgránát, és még folytathatnánk a sort.

hogy a nagy (robbanó)test, a nagy, de lassan hőmpolygó folyó kevesebb akadályt állít eléjük, mint a kisebb robbanóeszközöket rejtő, ám rohanó Dráva?

De nincs idő elmélkedésre, mert a merülésvezető folytatja a munka és a csapat bemutatását, így megtudom, hogy nem csak a víz alatt dolgoznak, hiszen sokan közülük számtalan missziót is megjártak. Szabó Tamás például több részletben huszonnégy hónapot töltött el Afganisztánban. Kétszer szolgált PRT-ben (Provintional Reconstruction Team – tartományi újjáépítési csoport), egyszer pedig a kabuli nemzetközi repülőtéren. Mindezek mellett – igaz, nem tüzérszerbeosztásban – három évet szolgált

az ENSZ ciprusi békefenntartó missziójában (UNFICYP – United Nations Peacekeeping Force in Cyprus). Mivel időközben kollégái ismét egy újabb adag kiemelt lövedéket hoznak a partra, a következő kérdés az, hogy ezeknek, s az eddig megtaláltaknak mi lesz a sorsuk? – Állapotuk miatt egyik sem szállítható, ezért munkánk végeztével a Barcs város jegyzője által kijelölt területen valamennyit felrobbantjuk – mondja a bűvárja parancsnoka. Hozzáteszi: az eddigi tapasztalatok alapján a későbbiekben is vissza kell térniük ide annak érdekében, hogy a híd és a szabad strand környéke végre-valahára biztonságos legyen.

Minden, ami nem semmisült meg annak idején abban a bizonyos robbanásban.

Megint eszembe jut valami: lehet, hogy a tüzérszeres-bűvároknak valóban csak a Drávában való merülés a kihívás? Hiszen számtalan helyen és alkalommal találkoztam velük, amikor féltónnas bombákat emeltek ki a Dunából. Lehet,

Osztrák–szlovák–magyar együttműködés

(H)ARC VONAL

BOSZNIA-HERCEGOVINÁBAN SZEPTEMBER ELSŐ NAPJAIBAN KERÜLT SOR A QUICK RESPONSE 2 ELNEVEZÉSŰ GYAKORLATRA.

A bosznia-hercegovinai Quick Response 2 (QR2) fő célja az volt, hogy növeljék az EUFOR ALTHEA művelet tartalék erőinek alkalmazási képességét. Szpisják József dandártábornok, az EUFOR törzsfőnöke elmondta, hogy 160 technikai eszközt alkalmaztak, s a részt vevő 716 fő között volt a Magyar Honvédség 99, többségében az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezredtől érkezett katonája is.

A gyakorlat első fázisában a szlovák és az osztrák tartalék századok műveleti területre történő telepítését hajtották végre. Erre azért volt szükség, mert az EUFOR többnemzeti zászlóaljának keretében állandó jelleggel mindössze egy-egy magyar és török lövészszázad állomásozik a térségben. A tartalék alegységek pedig szükség esetén a saját helyőrségeikből települnek a balkáni országba, ehhez viszont nélkülözhetetlen a magas szintű felkészültség.

A QR2 résztvevői az előző, 2013. áprilisi közös kiképzés sikereire is építhettek; az volt a tartalék erők telepítésének és alkalmazásának első nagyszabású képességnövelő gyakorlata. Az első héten a szlovák és az osztrák műveleti tartalék századok – az EUFOR vesztélyhelyzetek esetére kidolgozott terveinek megfelelően – oszlopkísérési, tömegkezelési, személy-, terület- és épületvizsgálási, építetevakuálási, területbiztosítási feladatokat haj-

tottak végre Rajlovac helyőrségben. Eközben a bosnyák hadsereg 4. lövészdandárjának kötelékébe tartozó egyik század – az EUFOR kiképzőcsoportjának mentorálása mellett – szakaszszintű foglalkozásokon vett részt Livnáóban. A második héten az EUFOR Többnemzeti Zászlóalj műveleti tartalék alegységeivel, valamint a helyi hadsereg lövészszázadával közös kiképzésen vett részt Livac és Mostar helyőrségekből.

A gyakorlat látogatónapján a műveleti tartalék századok a helyi hadsereg lövészszázadával szorosan együttműköd-

ve hajtották végre a békétámogató műveletek számukra kijelölt feladatait. A katonáknak egyebek mellett fahasángoikkal felfegyverzett, vízzel töltött palackokkal dobálózó tömeget kellett megfékeznük nehézfegyverűek, füstbombák és különlegesen felkészített rendőri erők bevetése mellett.

A műszaki ezred parancsnoka, Nyers József ezredes nyilatkozatában elismerésének hangot adva mondta: büszke a magyar katonák teljesítményére, hiszen kiválóan alkalmazták a kiképzés során elsajátított ismereteket.

Kupolabeemelés Medinán

CÉLEGYENESBEN

AZ ÉPÍTKEZÉS LEGLÁTVÁNYOSABB RÉSZE LEZÁRULT: A VASBETON SZERKEZETRE FELKERÜLT A HÓFEHÉR RADARKUPOLA MEDINÁN, A HARMADIK 3D-S RADARRENDSZER HELYSZÍNÉN.

Az ünnepélyes, egyben komoly kihívást jelentő eseményre 2013. szeptember 11-én került sor az MH 54. Veszprém Radarezred részköltő radarszázadának bázisán. A 16 méter magas, speciális üvegszálas műanyagból készített, merevítésekkel ellátott csonka gömböt a földön, a vasbeton toronyszerkezet mellett szerelték össze. Innen egy nagy teljesítményű autódaru segítségével emelték fel végleges helyére, a 28 méter magas torony tetejére. A medinai torony így vált igazán imponáns méretű, negyvennégy méter magas építménnyé.

A most helyére emelt radarkupola óvja meg az időjárástól az antennát és a radarelemeket. Majoros László százados, a HM Védelemgazdasági Hivatal radarfőtisztje rámutatott: a radarkupola az eső, a szél, a jég, a villámcsapás vagy az ónos eső hatásaival szemben egyaránt hatékony védelmet nyújt. A már meglévő bánkúti és békéscsabai 3D-s radar a medinaival, valamint a honvédség két részköltő radarszázával együtt bizto-

sítja Magyarország légtérének védelmét. A modern radarrendszerek képesek távolságot, oldalszöveget és magasságot is mérni, míg a kétdimenziós radar csak távolságot és oldalszöveget képes egymaga mérni.

A honvédelmi tárca NATO biztonsági beruházási osztályának vezetője, Kovács Attila alezredes elmondta, hogy a RAD31 DL típusú radar telepítési munkálatait az olasz SELEX ES radargyártó cég végzi. A radarkomplexum befeje-

zésének tervezett időpontja 2014. január 31. Ezután következnek a kötelező tesztek, majd jövő tavasszal vagy nyáron állítják hadrendbe a medinai 3D-s radarrendszert. Ezt segíti, hogy a bánkúti és a békéscsabai radarok hosszú üzemeltetése alatt sok tapasztalat halmozódott már fel.

Nem volt kis feladat a kupolát megtartó torony felépítése sem. A radarállomás alapkövetésére 2012. október másodikán került sor. A tornyot a laza, löszös talaj, illetve a statikai követelmények miatt több mint 110, 15 méter mélységre leengedett betoncölöpre építették fel. A cölöpkökre elhelyezett vasbeton aplemez 2,69 méter mély. A 28 méteres torony teljes egészében vasbetonból, csúszószalasz technológiával ké-

szült. Az önmagában több tonnás radarkupola alá helyezik majd el a közel 15 tonna tömegű lokátort és a karbantartást segítő, fixen rögzített darut.

A radartorony és a kiszolgálóépület teljes felépítéséhez 1166 köbméter betont és 205 tonna betonacélt használtak fel. A teljes beruházás 1,05 milliárd forintot, nagyrészt a NATO támogatásából fedezett költségből a vasbeton szerkezet építése 360 millió forintot tett ki. A híradótechnika, az elektrotechnika és a gépészet vezetőkeinek teljes hossza 28 kilométer.

A radar medinai helyszínre számított felderítési lehetősége a deciméteres hullámhosszon használt L-frekvenciában bizalmas adat, de a közepes hatótávolságban használt S-sávban jelenleg alkalmazott P-37M típusú orosz felderítőlokátor 270–300 kilométeres felderítési lehetőségét jelentősen meghaladja.

A három 3D-s radarállomást speciális helyzetekben mobil radarokkal egé-

sztik ki. A Dunántúl domborzati viszonyai miatt Medina is bázisként szolgál majd egy mobil radarcsoportnak. A harmadik 3D-s radar rendszerbe állását követően is szükség lesz a jutuai és a kupi radarszázadok működtetésére. Ezek az alegységek persze nem csupán a kis magasságú felderítésben játszanak szerepet: segítségükkel a nyugati régióban is biztosítani lehet a többszörös radarlefedettséget. A mobil radaregységek képesek arra, hogy az ország bármelyik részére kitelepujlanak és megerősítsék, kiterjesszék az úgynevezett gerincradarhálózat által előállított radarlefedettséget, illetve biztosítsák a többszörös lefedettséget kis magasságban is. A mobil csoportok működtette radarok elsősorban kis és közepes hatótávolságú eszközök, főként a kis magasságú repülések felderítését szolgálják. A közepes és nagy magasságú repülések felderítését a gerincradar-hálózat (benne a három 3D-s radar) mindenképpen garantálja.

A medinai radarállomás tavaly októberben megtartott ünnepélyes alapkövetésén Hende Csaba honvédelmi miniszter mondott beszédet.

Generációk találkozása

EJTŐERNYŐSÜNNEP

SZOLID SZÁMÍTÁSOK SZERINT IS TÖBB SZÁZEZER, HA NEM MILLIÓ „UGRÁS”, VALAMINT A MÚLT, A JELEN ÉS A JÖVŐ RANDEVÚZOTT SZEPTEMBER 20–22. KÖZÖTT A SZOLNOK–SZANDASZÖLLŐSI SPORTREPÜLŐTÉREN MEGTARTOTT I. ORSZÁGOS EJTŐERNYŐS-TALÁLKOZÓN.

A hogy mondani szokták, „szem nem maradt szárazon”, amikor a valaha együtt ejtőernyőzött katonák és civilek, akár évtizedek elteltével találkoztak újra egymással. A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége (MEBSZ) és a Magyar Ejtőernyős Szövetség szervezésében, a szolnoki katonai alakulatok, valamint Szolnok megyei jogú város és szponzorok támogatásával, hagyományteremtő céllal hozták létre a találkozót az ötletgazdák. Régióta dédelgették magukban egy ilyen esemény megszervezését, s idén több jeles évforduló is hozzájárult ahhoz, hogy a tettek mezejére lépjenek.

– Többek között – emelte ki köszöntőjében dr. Boda József rendőr vezérőrnagy, a MEBSZ elnöke – idén hetvenöt esztendő a katonai ejtőernyőzés, és kereken ötven esztendeje alakult meg az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, s csaknem min-

den jelenlegi, ejtőernyőző „szárazföldi” alakulat egyik jogelődje, a 34. Mélyégi Felderítő-zászlóalj. Az akkori katonai szlengben, postafiók-száma után csak „3100”-nak nevezett alakulat számtalan

egykori katonája és tisztje is ott lapogatta egymás vállát a „szandai” reptéren. A katonai ejtőernyőzést kicsit is ismerők olyan „legendákkal” találkozhattak, mint például Vadászi Tibor nyug-

állományú vezérőrnagy, aki a nyolcvanas évek derekán, végén a katonai ejtőernyőzés egyik legnagyobb támogatója volt; Gajdán Miklós nyugállományú ezredes, a katona ejtőernyős-válogatott egykori vezetője; Nemes László (akkori) főtörzsmester, aki sorkatonák és tisztok generációit készítette fel az első ugrására, majd „istápolta” őket a későbbiekben is.

A katonák mellett az ország sok civil

két évesen, 56 ugrással a háta mögött egy gépből ugrott ki fiával, a negyvenéves, 200 ugrással rendelkező Gáborral, valamint tizenegy éves unokájával, Annával, aki élete második tandemugrását hajtotta végre.

Többek között erről is szólt dr. Orosz Zoltán altábornagy, a vezérkarai főnök helyettese, amikor a balesete miatt távol lévő dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter, az esemény fővédnöke sza-

pülőbázis) ejtőernyőseit láthatjuk rendre ég és föld között.

A napok természetesen nem csak az „öröm-ejtőernyőzészről”, az újra egymásra találásról szóltak. A találkozóhoz kapcsolódóan rendezték meg a hagyományos Hüse Károly ejtőernyős-emlékversenyt is, és a résztvevők megkoszorúzták a tragikusan fiatalon, 6262. ugrása során életét vesztett ejtőernyős-legenda mellszobrát. Külön öröm volt a

ejtőernyősklubjának képviselői is elfogadták a meghívást, és a szeniortól a junior kategóriáig mutatták be: hová is fejlődött Magyarországon az ejtőernyőzés. Csak egy adalék a civilekről: a nap folyamán egy alkalommal egy család három generációja is egyszerre volt a levegőben. Dr. Háros István hetven-

vait idézte. „Ejtőernyőzni egyedül nem lehet, mindig szükség van olyan bajtársakra, akikre rábízzuk életünket. A magyar katonai ejtőernyősöket még ennél is fontosabb dolog köti össze, a haza védelme. Ma egyik legfontosabb feladatunk, hogy újra összekössük azokat a szájakat, amelyek a Magyar Honvédséget a nemzethez kötik. Legfontosabb távlati célunk, hogy mindenki, aki részt akar venni a haza fegyveres védelmében, az megtehesse azt, s e cél elérését szolgálja egyebek mellett a Honvédelmi kótelék kezdeményezése is.”

A rendezvényre kilátogatók néha az ugrási határt feszegető szél ellenére is igazi „ejtőernyős-csemegében” részesültek. Katonák és civilek váltogatták egymást a légtérben: láttunk tizenkét fős formaugrást a civilektől, és „kupolarelőt” a katonáktól. A határok civilek és katonák között összemósódnak, hiszen a civil szeniorok nagy többsége is katonaként kezdte ejtőernyős pályafutását. De visszatérve a katonákhoz, ma a Magyar Honvédségben öt alakulat (az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj, az MH 5/24. Bornemissza Gergely Felderítő-zászlóalj, az MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj, az MH 86. Szolnok Helikopterbázis, valamint az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Re-

találkozó résztvevői számára, hogy a helyorségi klubban megnyílt a „75 éves katona ejtőernyőzés” című kiállítás is, melynek tábláin sokan ismerhették fel egykori (fiatalkori) önmagukat.

Végezetül – nem ünneprontási céllal ugyan –, de ideznünk kell dr. Sipos István, a Magyar Ejtőernyős Szövetség elnökének gondolatait is, aki egyebek mellett arról szólt a jelenlévőkhoz, hogy az ilyen rendezvényeknek műlhatatlan érdemei vannak a magyar ejtőernyős-sport fenntartásában. Mert – emlékeztetett rá – napjainkra „elfogytak” azok az egykori nagyvállalatok, amelyek támogatták az ejtőernyős-szakosztályokat és -egyesületeket, s ezzel együtt a hadkötelesek ejtőernyős felkészítését is. Ezért tekint ő is bizakodva a Honvédelmi kótelék kezdeményezésére, amely a maga területén változathat ezen a helyzeten. S még egy gondolat – hangsúlyozta –, az ilyen nagy érdeklődésre számot tartó rendezvényeknek már csak azért is kiemelt szerepük van, mert sajnálatos módon a magyar sajtó legtöbbszőr csak akkor tudósít ejtőernyős eseményekről, ha tragédia történik. A civil és a katonai ejtőernyősök számtalan hazai és világversenyen elért bajnoki címei, tiszteletre méltó helyezései sajnos nem lépik át „ingerküszöbüket”.

LEHET EGY HÍDDAL TÖBB?

Átkelés és álcázás

SZEPTEMBER ELEJÉN AZ ÉVES KIKÉPZÉSI TERVNEK MEGFELELŐEN ÁTKELÉSI ÉS ÁLCÁZÁS-ERŐDÍTÉSI FELADATOKAT GYAKOROLTAK AZ MH 37. II. RÁKÓCZI FERENC MŰSZAKI EZRED 1. ÉS 2. HÍDÉPÍTŐ SZÁZADÁNAK KATONÁI A SZENTESI, TISZAI VÍZI GYAKORLÓTÉREN.

A szentesi katonák mellett az MH 59. Szentgyörgyi Dezső Repülőbázis JAS-39EBS HU Gripenjei és hajózái is bekapcsolódtak a gyakorlatba, amelynek keretében tesztelték a hídépítő századok által a folyóra telepített rádiólokációs hidálcákat. A repülőgépek Ericsson PS-05 nagy hatótávolságú pulzus-Doppler radarrendszere segítségével vizsgálták meg a pilóták, hogy mit, illetve mit nem látnak a telepített „hidakból”.

A három híd közül ugyanis csak az egyik volt valódi, a másik kettő pedig a „Szféra” és „Piramida” néven ismert álcázó, szögviszaverő berendezés. Ezek az eszközök kialakításuknak köszönhetően képesek „becsapni” a vadászgépek rádiólokációs berendezéseit és hidat mutatni ott, ahol nincsen. Az álcázási művelet célja, hogy a vadászrepülőgépek ne tudják megkülönböztetni az eredeti szalaghidat az álhidaktól.

– A felfújt, belsejében fémszövettel borított gumiballonokból álló „Szféra” telepítése viszonylag egyszerű, hiszen a Tisza itteni folyássebességénél nem kell leborgonyozni, hanem egyetlen drótkötél segítségével hidaljuk át vele a folyót. Erre a drótkötélre rögzítjük tíz méterenként az eszközöket. A piramis alakú felépítménnyel rendelkező „Piramida” telepítése ennél bonyolultabb; egyesével visszük a berendezés elemeit a helyükre és külön horgonyozzuk le azokat – mondta Haug Imre hadnagy, a hídépítő század szakaszparancsnoka, aki a partról zászlójelekkel irányította a műveletet.

Szkalonai János százados, a MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred 2. hídépítő századának parancsnoka szerint eredményes volt a kéthetes kiképzés.

– Az elméleti oktatás mellett az úgynevezett vízén járás alapjaival ismerkedtek a katonák, majd a technikai eszközök vízre tétele, kompozíciós, összekapcsolási feladatok végrehajtása, illetve a híd megépítése szerepelt a feladatok között. Ennek csúcspontjaként a PMP-szalaghíd megépítése, valamint a szögviszaverő berendezések teljes telepítése zajlott a folyón – tájékoztatót a parancsnok.

Az álcázóberendezések telepítési távolságát a folyó szélessége határozza meg. A gyakorlat során a 125 méter széles folyóra a híd tengelyétől 80 méterre, egymástól 10 méterenként 12 „Szfé-

ra” szögviszaverőt „fűztek össze” virtuális szalaghídnak. Egymástól nagyobb távolságra, 35-40 perc alatt horgonyozták le a katonák a 8 „Piramida” szögviszaverő berendezést.

Mialatt a Gripenek az eredeti hidat próbálták meg bemérni, néhány kilométerrel arrébb, a hétközi gyakorlótér bekötőútján a szentesi műszaki katonák az OMU-típusú szögviszaverő ernyőkkel azt gyakorolták, hogy miként lehet a szárazföldi erők mozgásának ál-

cázásához szükséges jelekkel megzavarni a vadászbombázó repülőgépek rádiólokátor-rendszerét, ezáltal téve „látthatatlanná” a bekötőúton várakozó teherautókat.

Baranyai István százados, a szentesi ezred alacsonyvízi hídépítő századának parancsnoka elmondta, viszonylag kis költségük ellenére az OMU rádiólokáció elleni álcázóeszközök nagy hatékonysággal alkalmazhatók a szárazföldi technika mozgásának imitálására.

CROSS LANDING 2013

Szentes térségében zajlott a Cross Landing 2013 elnevezésű, magyar-román kutató-mentő gyakorlat. A forgatókönyv szerint a Kecskemétről felszállt, személy- és teher szállítási feladatot végrehajtó An-26-os pilótája a szentesi katonai gyakorlótér körzetében műszaki meghibásodás – mindkét hajtómű leállása – miatt kényszerleszállást kísérelt meg, de a repülőgép a földhöz csapódott. A balesetben megsérült az öttagú személyzet és az összes utas is. A Magyar Honvédség és a román hadsereg mellett a gyakorlaton az érintett társszervek, tehát az Országos Mentőszolgálat, a Magyar Légimentő Nonprofit Kft., a HungaroControl Zrt., az Országos Rendőr-főkapitányság és az Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság is vizsgáztak, méghozzá kitűnőre.

Kovács Dániel; fotó: Tóth László

TŰZ ÉS VÍZ

Az MH 25. Klapka György Lovászandár tüzérekatonái úgy nevezett vízlövessel vizsgálták a rendszeresített D-20-as ágyútarackjaikat. E módszerrel mérik a különböző erők fegyverre gyakorolt hatását. A tatai tüzérek a folyamatot az öt

lövénél egyaránt négy alkalommal ismételték meg, így ellenőrizve a fegyverek műszaki állapotát. A vízlövés remek alkalmat kínált arra is, hogy a D-20-as kezelőszemélyzete összekovácsolódjon, begyakorolja és elsajátítsa a fegyver gyors tűzkész állapotba hozását.

Petrovics Renáta és Lóczi Emő tizedes

C-17-ESSEL REPÜLTEK

Az MH Pápa Bázisrepülőtéren állomásozó egyik C-17 Globemaster III típusú szállító-repülőgéppel repülhettek az alakulat 188 katonája. Frank Rombouts ezredes, a Nehéz Légi Szállító Ezred parancsnoka az éves kiképzési repülési idő terhére biztosított lehetőséget a magyar katonáknak arra, hogy közelebről is megismerjék a bázisrepülőtéren állomásozó óriásgépeket. A parancsnok ezzel a repüléssel ismerte el honfitársaink erőfeszítéseit, amelyeket a stratégiai légi szállítási képesség (SAC) sikere érdekében végeztek. A SAC-programnak jelenleg tíz NATO- és két békepartnerségi (PIP-) nemzeti részese.

Patkó Andrea őrmester; fotó: Baráth Gézáni

KÖZÖS KIKÉPZÉS

Szeptemberben bonyolították le az MH 86. Szolnok Helikopterbázis állományába tartozó MH Mi-17 Légi Tanácsadó Csoport 8. váltásának műveletközpontú gyakorlati repülőikiképzését a csehországi HTP Ostrava szimulátorközpontban. A képzés keretében – az alapvető repülési elemek gyakorlásán túl – a résztvevők olyan vészhelyzeti repülési manővereket és eljárásokat is végrehajtottak, amelyeket nem lehet hazai körülmények között elsajátítani. Ezek gyakorlása után műveleti repülések következtek többnemzeti kö-

telékben, különböző időjárási körülmények és magashegyi viszonyok között, harci helikopterek támogatása mellett, ellenséges tevékenység szimulálásával. E feladat keretében különböző jellegű terheket kellett szállítani magas veszélyeztetettségű le szállóhelyekre. A személyzetek általában három nemzet hajózáiból álltak össze: a magyar gépparancsnok mellett horvát másodpilóta és cseh fedélzeti mérnök dolgozott.

Kép és szöveg: Bali Tamás alezredes

KÜLÖNLEGES HÍD ÉPÜLT

A kéthetes átkelési kiképzés utolsó, egyben különleges mozzanataként az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred két hídépítő századának katonái a tiszai vízi gyakorlótéren egy 60 tonnás pontonhidat alakítottak át 20 tonna terhelhetőségűre. Míg a 60 tonnás híd építésénél minden egyes vízre tett pontonelemet összekapcsolnak, addig a 20 tonna terhelhetőségű szerkezet kialakításának az a sajátossága, hogy a közbenső ponton elemeit közepén félbevásztják és szétnyitják, ezáltal egy keskenyebb keresztmetszetű, kisebb teherbírási, de hosszabb híd létesíthető. A hídépítő katonák e különleges eljárás végrehajtása mellett a beosztásuknak megfelelő feladatokat gyakoroltak képzettségük szinten tartása érdekében, míg a századokhoz újonnan érkezők elsajátították a hídépítés mozzanatait.

Kép és szöveg: Juhász László százados

SZÁZÉVES A HARCNIKÉPZŐ KÖZPONT

Az MH Bakony Harckiképző Központ (MH BHK) százéves fennállása alkalmából megtartott ünnepségen Hende Csaba honvédelmi miniszter elmondta: az alakulat jelentőségét jól mutatja, hogy az elmúlt évtizedekben valamennyi katonai feladatra döntően itt, a központ kezelésében lévő lőtereken és kiképzőbázisokon készítették fel a honvédeket. A rendezvény keretében dr. Benkő Tibor vezérezredes, a Honvéd Vezérkar főnöke zászlószalagot kötött fel az MH BHK csapatzászlójára, majd átadták a bakonykúti kiképzőbázis területén található, a vadászként, íróként és katonaként egyaránt kiemelkedőt alkotó Madersprach Viktorról elnevezett kilátót. Az egykori katonai megfigyelőpont mostantól a természetet szerető embereket fogja szolgálni.

Kálmánfi Gábor; fotó: Galovtsik Gábor

**A SZABADSÁGHARC
EMLÉKTÁRGYAI**

Vargha Tamás, a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, valamint dr. Kovács Vilmos ezredes, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum (HM HIM) parancsnoka több mint 30 értékes műtárgyat adományozott a pákozdi önkormányzatnak. A különféle szabályák, harci kaszák, lovassági karabélyok, pisztolyok, egyenruhák és dobok a községi kultúrházban berendezett állandó kiállításon tekinthetők meg. A HM HIM parancsnoka elmondta: január elsején a Hadtörténeti Múzeumhoz került a pákozdi katonai emlékparkban lévő kiállítási tér, ahol az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a Nemzeti Kulturális Alap segítségével hamarosan felújításba és egy többlépcsős fejlesztésbe kezdenek azért, hogy a jövőben még magasabb színvonalon fogadhatassák a látogatókat.

Kép és szöveg: Kovács Zoltán

SZÁNDÉKNYILATKOZAT

Magyarország is szerepet vállalna egy többnemzeti katonai repülési kiképző központ létrehozásában – erről írt alá szándéknnyilatkozatot Siklósi Péter, a Honvédelmi Minisztérium védelempolitikáért és védelmi tervezésért felelős helyettes államtitkára a csehországi Ostravában. Siklósi Péter elmondta: a NATO „Okos Védelem” elnevezésű – a képességek és a költségek megosztásáról szóló – koncepciójának keretében állapodott meg korábban egy közös repülési kiképző központ kialakításáról Horvátország, Csehország, Szlovákia és az Amerikai Egyesült Államok. Most ötödikként Magyarország is csatlakozott ehhez a kezdeményezéshez. A cél, hogy közösen képezzenek ki pilótákat helikopterekre, később pedig esetleg más típusú légi járművekre is.

Honvedelem.hu, MTI; fotó: Zord Gábor

PRÍMA DÍJ

Kilencedik alkalommal adták át a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területi Prima Díjat, amelyet ezúttal négy aktív és egy nyugállományú katonai is megkapott. Lamos Imre dandártábornok, a Magyar Honvédség 86. Szolnok Helikopterbázis parancsnoka az „oktatásért”, míg a hazai katonai közelharc élő legendája, Furkó Kálmán a „sport” kategóriában vehetett át elismerést. A „Szakma kiválósága” címet Berki Tibor Attila zászlósnak (MH 86. Szolnok Helikopterbázis), Tóth József főtörzsrőmesternek (MH 25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj), valamint az MH 34. Bercsenyi László Különleges Műveleti Zászlóalj egyik fiatal tisztjének ítélték oda a döntőket.

Honvedelem.hu
Fotó: szolj.hu

A VARSÓI LÉGI HÍD HŐSEI

A második világháborúban Szentes felett lelőtt lengyel repülősek emlékművét avatták fel nemrég az alföldi városban. Az átadási ünnepségen részt vett a Krzysztof Cur ezredes által vezetett lengyel küldöttség, valamint Nyers József mérnök ezredes, Szentes helyőrségparancsnoka is. 1944. augusztus másodikától a brit irányítással működő, lengyel katonákból álló különleges műveleti század hadianyagot és utánpótlást szállított Olaszországból a varsói felkelőkhöz. A bevetések első napján a német vadászgépek lelőttek egy, a küldetéséről visszatérő Halifax bombázót. A hétfős személyzetből ketten, Pawel Szejnowski és Jan Lewandowski életüket veszítették a zuhanásban. Nekik állított emléket alkotásával Brzózka Marek, Szegeden élő, lengyel gyökerekkel rendelkező szobrászművész.

Kép és szöveg: Juhász László százados

ÜNNEPI SZENTMISE

A Fogolykiváltó Boldogasszony ünnepéhez kötődően rendezett a HM Katolikus Tábori Püspökség nemzeti katonai zarándoklatot, amelyre a máriaremetei Kisboldogasszony Bazilika volt a befogadó kegyhelye. A szentmisén Bíró László katolikus tábori püspök elmondta: ősi hagyományokat követnek azok, akik Fogolykiváltó Boldogasszony emlékére zarándoklaton vesznek részt. Gyökerei a régmúltba nyúlnak vissza, amikor az emberek arra vállalkoztak, hogy akár önmaguk felajánlásával foglyokat váltsanak ki a törököktől. Bíró László a zarándoklati szentmisét a honvédelem területén dolgozó katonáknak és civileknek, a hazát itthon vagy a határainkon túl, különféle békemissziókban szolgálóknak ajánlotta fel.

Kép és szöveg: Szűcs László

VERSENYFUTÁS AZ IDŐVEL

A KATONÁT HÁBORÚBAN, MŰVELTI TERÜLETEN A BÉKEIDŐSZAK MINŐSÉGI SZÍNVONALÁHOZ LEHETŐ LEGKÖZELEBB ÁLLÓ EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS ILLETI MEG. E SZIGORÚ KÖVETELMÉNY MEGVALÓSÍTÁSÁNAK A ZÁLOGA A HARCTÉRI EGÉSZSÉGÜGYI BIZTOSÍTÁS RENDSZERE.

Műveleti értelemben az egészségügyi biztosítás harctámogató, kiszolgáló tevékenység. Ennek keretében elsődleges szempont a katonák életének megőrzése, maradandó fizikai és mentális károsodásuk megelőzése, meghatározó mértékben hozzájárulva ezáltal az adott harctevékenység sikeréhez – a katonák egészségi állapotát alapvető hadműveleti tényező.

Dr. Svéd László nyugállományú orvos altábornagy 2010-ben, a Debrecenben megtartott IX. Magyar Sürgősségi Orvostani Kongresszuson tartott előadásában hangsúlyozta: egy-egy harctevékenység eredményes végrehajtása nagymértékben függ a sérültek helyszíni ellátásának, illetve kimentésének színvonalától, gyorsaságától és szervezettségétől. A sebesültek harctérről történő

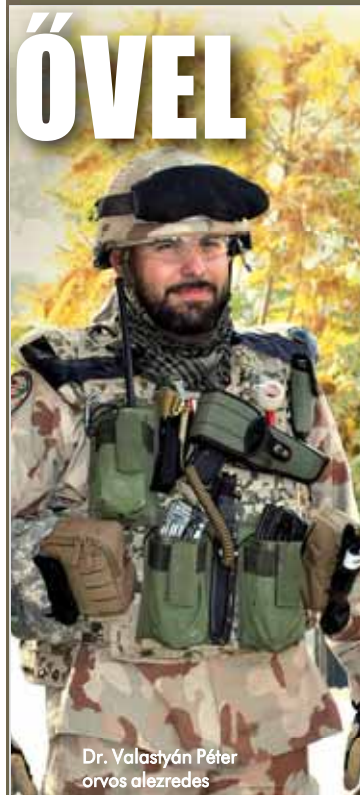
gyors kiszállításának alkalmazásával az első világháborúban például a súlyos hasi sérültek halálzási aránya 60–70 százalékról 10–13 százalékra, a mellkasi sérülteké 25–30 százalékról 4–6 százalékra csökkent. A második világháborúban pedig az agy- és koponyasérültek közül minden második katona köszönhette az életét a gyors és a körülményekhez képest szakszerű orvosi segítségnek.

A fenti tényeket figyelembe véve a Magyar Honvédségnek olyan egészségügyi szolgálattal kell rendelkeznie, amely a megelőzéstől kezdve az alapellátáson keresztül a végleges rehabilitációig minőségében megfelelő, széles körű, mind békében, mind pedig háborúban azonos vagy közel azonos szintű ellátást képes biztosítani. Ezeknek a követelményeknek meg-

felelni azonban csak az egymásra progresszíven felépített, meghatározott ellátási szintet teljesítő, egységes, egyszemélyi felelősségi körbe utalt hivatásos katonarvos által vezetett egészségügyi szolgálat képes.

A katonai szervezetek teljes körű egészségügyi biztosítása alatt az egészségügyi erők vezetéssel, megelőzéssel, gyógyító munkával, egészségügyi kiürréssel, egészségügyi biztosítással, anyagi technikai biztosítással és egészségügyi kiképzéssel, kutatás-fejlesztéssel kapcsolatos tevékenységeinek összességét kell érteni. A NATO alapdokumentuma szerint az egészségügyi biztosítás rendszerének legfőbb feladata a csapatok harctevékenységének támogatása úgy, hogy megőriztessék vagy visszaállítsák a katonai erők egészségét és hadrafoghatóságát.

Ebben az összetett feladatkörben kiemelt szerepe van a megelőzésnek, a katonák egészségi állapota megőrzésének. Ennek érdekében a parancsnok felelős az egészségügyi szakállomány megfelelő kiválasztásáért, felkészítésükért, napi feladataik végrehajtásának ellenőrzéséért, illetve a műveleti tevékenységgel összefüggő egészségügyi feladatok megtervezéséért. Ugyancsak parancsnoki felelősség a kötelező szűrővizsgálatok, alkalmassági és foglalkozás-egészségügyi vizsgálatok végrehajtása, a katonai szervezet érdekében végzett közegészségügyi és járványügyi tevékenységek, illetve a különböző megelőző (drog, alkohol stb.) munka összehangolása is. Ez a preventív tevékenység a biztosítéka annak, hogy a műveleti területre kizárólag egészséges, fizikailag, pszichológiailag külszolgálatra alkalmas katonák men-

Dr. Valastyán Péter orvos alezredes

jenek, a személyi állomány egészsége, harcászkegye folyamatosan magas szintű legyen. Az itthon egységnyiben tartott krónikus betegségek a szélsőséges időjárási viszonyok közt végzett munka következtében ugyanis akut egészségügyi problémaként jelentkezhetnek, amelyek az egészségügyi ellátó és kiürrítő rendszert feleslegesen terhelnek.

Műveleti területen aztán a sebesülés pillanatában beindul az egészségügyi biztosítás gépezete annak érdekében, hogy a sérült minél gyorsabban a megfelelő felszereltségű ellátóhelyre jusson, s ott az életét megmentsék, tartós egészségkárosodását megelőzzék, vagy annak mértékét csökkentik. Ennek érdekében a legfontosabb feladat a sebesül-

tek gyors kimentése a veszélyzónából és elsődleges helyszíni ellátásuk: alapvető életfunkciójuk stabilizálása, fájdalomkicsillapítása és az azonnali elszállításra történő felkészítésük.

Dr. Valastyán Péter orvos alezredes az egészségügyi kiürrítés folyamatáról elmondta: fegyveres összecsapás esetén az egyik lehetőség az, hogy a sérülteket a helyszínről az úgynevezett ROLE-1 szintű egészségügyi ellátópontra szállítsák. Itt a beérkezőket először az állapotuk súlyossága szerint osztályozzák, megkapják az első orvosi segítyt, életfunkcióikat helyreállítják és stabilizálják. Ennek az első orvosi segítyt nyújtó intézménynek a működtetése nemzeti felelősség, de az aszimmetrikus hadvi-

selés során gyakran kimarad a műveleti területen végrehajtott sürgősségi ellátás láncolatából, ha távol van a sérülés helyszínétől.

Az első orvosi segélyben részesült katonákat a ROLE-2 szintű egészségügyi ellátóhelyre szállítják, ahol az előző ellátóponthoz képest magasabb színvonalú ellátásban részesülnek. Itt már az emelt szintű sokkalanitásra, az élet- és végtagmentő műtétek elvégzésére, műtét utáni szoros megfigyelésre, intenzív terápiás ellátásra is adtak a feltételek. Ennek az ellátópontnak a működtetése többnyire már többnemzeti együttműködés keretében történik.

A műveleti területen a sebesültek ellátásának következő szintje a ROLE-3, ahol szintén több nemzet szakorvosai dolgoznak együtt. Itt már a szélesebb körű diagnosztikai vizsgálatokhoz is adtak a feltételek, és az elsődleges sebészeti ellátás mellett a speciális műtétek kategóriájába tartozó belgyógyászati, fül-orr-gégészeti, szemészeti operációk elvégzésére is lehetőség van.

A sebesülteket a stabilizálást követően végül a műveleti területen kívüli ROLE-4-re szállítják, ahol úgynevezett definitív, végleges egészségügyi ellátásban részesülnek. Itt már szaksebészeti beavatkozások és helyreállító műtétek elvégzésére és a rehabilitáció biztosítására is adtak a feltételek. Ez az ellátási forma rendszerint erősen specializált, időigényes, és normál esetben honi területen történik. A nemzetek többségénél katonai kórházak biztosítják ezt az ellátási szintet, de vannak országok, ahol a polgári egészségügyi intézmények végzik.

senyfutás az idővel; kezelésük eredményességének egyik legfontosabb tényezője ugyanis a gyorsaság, ami az egészségügyi szakszemélyzet felkészültsége mellett alapvetően meghatározza túlélési esélyeiket. A NATO-elvek alapján ezért műveleti területen biztosítani kell azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek lehetővé teszik, hogy a katonákon, a sérüléstük időpontjától számított 10 percen belül alapvető életmentő beavatkozást – vérzéscsillapítás, légútbiztosítás – lehessen végrehajtani, egy órán belül pedig emelt szintű sürgősségi és elsődleges sebészeti ellátásban kell részesülniük. Amennyiben ez nem lehetséges, akkor az időkorlátok kiterjeszhetőek ugyan, de az élet- és végtagmentő sebészeti ellátást a sé-

A fentieket csak kiválóan működő, gyors és hatékony egészségügyi kiürrítéssel lehet megvalósítani, ami a sérültek egészségügyi felügyelet mellett a szállítást jelenti az ellátóintézményekre és azok között. Ez biztosítja, hogy a sérültek a lehető legrövidebb idő alatt az ellátási igényüknek megfelelő orvosi kezelésben részesüljenek. Előretolt egészségügyi kiürrítésről akkor beszélünk, amikor a sebesülteket a sérülésük helyszínéről az első egészségügyi ellátóhelyre szállítják. Harcászati kiürrítés alkalmazásával, műveleti területen, a különböző szintű egészségügyi ellátóponthoz történik az egészségügyi kiürrítés, a stratégiai kiürrítés pedig a sebesülteket műveleti területről, egészségügyi felügyelet mellett elszállítását jelenti. A sebesültek ellátásának folyamata tulajdonképpen egyfajta ver-

rülést követően maximum 2 órán belül, az elsődleges sebészeti ellátást pedig legfeljebb 4 órán belül biztosítani kell.

A harcéri kiürrítések alkalmazásával esetenként katonák tucaitjai teszik köckörra életüket, hogy akár egyetlen sérült bajtársukat is kimenekítsék. Ez az áldozatvállalás a nemzet, a honvédség és a bajtársak legalapvetőbb erkölcsi kötelessége, de az is megengedhetetlen, hogy az adott katonai szervezet elveszítse jól képzett katonáját. A harc megvívása szempontjából kulcsfontosságú, hogy a katonák lehető leghamarabb bevetettek legyenek, s ismét visszakerüljenek saját beosztásukba. Az érintett egységek, alegységek tagjai mindeközben megtapasztalják azt is, hogy bajtársaikra minden körülmények között számíthatnak, parancsnokaik nem mondanak le róluk.

TÁBORI POSTA

ADATVÉDELEM ÉS ADATSZOLGÁLTATÁS

A RENDSZERVÁLTOZÁS UTÁN A MAGYAR HONVÉDSÉG TEVÉKENYSÉGÉRE, MŰKÖDÉSÉRE AZELŐTT NEM TAPASZTALT FIGYELEM IRÁNYULT, S A KORÁBBI GYAKORLATTÓL ELTÉRŐEN NAGYON SOK INFORMÁCIÓT, ADATOT KELLETT NYILVÁNOSSÁGRA HOZNI. A KATONÁK VISZONYA AZ ADATVÉDELEMHEZ KETTŐS: EGYRÉSZT FONTOS SZÁMUKRA AZ ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS A NYILVÁNOSSÁG BIZTOSÍTÁSA, MÁSRÉSZT KIEMELT JELENTŐSÉGŰ A MÁSOK ÁLTAL MEG NEM ISMERHETŐ ADATOK MEGFELELŐ VÉDELME.

Az információs önrendelkezési jogról és az információk szabadsgáról szóló 2011. évi CXII. törvény (röviden Infotv.) szerint a közfeladatot ellátó szervnek, így a Honvédelmi Minisztériumnak és a Magyar Honvédségnek is lehetővé kell tennie, hogy a kezelésében lévő közérdekű adatok és közérdekből nyilvános adatok – természetesen a törvényben meghatározott kivételekkel – megismerhetők legyenek. A közérdekű adat megismerése iránt bárki benyújthatja igényét – szóban, írásban vagy elektronikus úton egyaránt.

KIADHATÓ, AVAGY SEM?

Dr. Ujfaludi Zoltán alezredes, a HM Hatósági Hivatal Szakirányítási Igazgatóságának adatvédelemmel foglalkozó főtisztje elmondta: közérdekű adatok igénylésénél mindenképp előtérbe kell említeni, hogy a kért információ kiadható-e. A minősített adatok, továbbá a döntés-előkészítő vagy munkanyagok és a honvédelmi törvény (Hvt.) értelmében a Magyar Honvédség szervezeti felépítésére, működésére, haditechnikai eszközeire és anyagaira, hadfelszerelésére, valamint a személyi állományára vonatkozó – tehát a vé-

delmi képesség, a hadrafoghatóság biztosításával összefüggő – adatok nem nyilvánosak. Ez utóbbiak kiadhatósága tekintetében a végső döntés a Honvéd Vezérkar főnökének kezében van, aki e döntését a HM Hatósági Hivatal Szakirányítási Igazgatóság adatvédelmi szakembereinek véleményét kikérve, valamint a honvédelmi és a nemzetbiztonsági érdekeket mérlegelve hozza meg.

Az adatvédelmi munkának egyébként nincsenek jelentős előzményei a Honvédelmi Minisztériummal és a Magyar Honvédségnél: egy munkacsoport 2009-ben tett javaslatot egy négyfős, adatvédelemmel foglalkozó szervezeti elem felállítására. Ennek eredményeként 2010 novemberében megkezdte működését az első, ágazati adatvédelmi feladatokkal rendelkező négyfős szervezet, az MH Támogató Dandár keretein belül létrejött adatvédelmi felügyelet, amely aztán 2012. február 15-én átkerült a HM Hatósági Hivatalhoz, elnevezése pedig adatvédelmi felügyeleti osztályra változott. A HM Hatósági Hivatalnál lezajlott szervezeti átalakítás nyomán ez az osztály – változatlan jog- és hatáskörrel – 2013. augusztus elsején integrálódott a szakirányítási igazgatóságba; e szervezetten belül zajlik a Magyar Honvédség

Dr. Ujfaludi Zoltán alezredes

A Magyar Honvédség adatvédelemmel foglalkozó szakembereinek tavaly őszi továbbképzését dr. Dankó István nyitotta meg, majd a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság elnöke, dr. Péterfalvi Átila tartott előadást.

munka-, tűz- és környezetvédelmi szakirányítási tevékenysége is. A honvédségi adatvédelem 2012 novemberében ért újabb mérföldkőhöz: ekkor lépett hatályba a Magyar Honvédség adatvédelmi, adatbiztonsági és közérdekű adatok kezelésére vonatkozó szabályzata, azaz a 77/2012. (X. 27.) honvédelmi miniszteri (HM-) utasítás.

Szintén az elmúlt évek eredménye, hogy ma már minden katonai szervezet rendelkezik helyi adatvédelmi felelőssel, sőt a Honvédelmi Minisztériumban, az MH Egészségügyi Központban, az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Pa-

rancsnokságon, valamint a HM Hatósági Hivatalnál – s hamarosan a HM Védelemgazdasági Hivatalnál is – belső adatvédelmi felelős tevékenykedik. Az Infotv. szerint tudniillik kötelező kijelölni belső adatvédelmi felelőst, illetve adatvédelmi szabályzatot alkotni országos hatósági, munkaügyi vagy bűnügyi adatállományt kezelő, illetve feldolgozó adatkezelőnél, adatfeldolgozóknál, továbbá pénzügyi szervezetnél. Belső adatvédelmi felelős kizárólag jogi, informatikai vagy közigazgatási végzettségű személy lehet, helyi adatvédelmi felelősnél ugyanakkor nincs megkötés az iskolai végzettséget illetően.

A Magyar Honvédség készültégi vadászgépeiről tavaly nyáron készültetett első alkalommal film.

A belső tájékoztatásra szolgáló Párbeszéd Lapra csak regisztráció után léphetnek be az aktív és nyugállományú katonák, illetve a civil honvédségi dolgozók.

gyeembe véve döntenek arról, hogy a kért adat kiadható-e, vagy ki kell-e adni azt. Ebből adódóan természetesen az elkészült választervezetet is látniuk kell, sőt a HM-utasítás értelmében az egyetértésük nélkül nem is adható ki az információ. Összefoglalva: a tényszerű adatközlés a választ megíró szervezet dolga, az adatok kiadhatósága tekintetében viszont a HM Hatósági Hivatalé a felelősség. Egyes esetekben ez polémiát szül, hiszen minként azt már említettük, mindig mérlegelni kell a honvédelmi és a nemzetbiztonsági érdekeket. Minden esetben fel kell tenni a kérdést: a kiadandó információ veszélyezteti-e hazánk biztonságát, a honvédség működését?

A válaszadásra 15 nap áll rendelkezésre, ez a határidő ugyanakkor egy alkalommal további 15 nappal meghosszabbítható, ha az adatigénylés jelentős terjedelmű, illetve nagyszámú adatra vonatkozik; az Infotv. értelmében erről az igénylőt nyolc napon belül tájékoztatni kell. Ehhez kapcsolódóan Ujfaludi alezredes rámutatott: a közérdekű adat igénylésére vonatkozó kérés teljesítését meg is le-

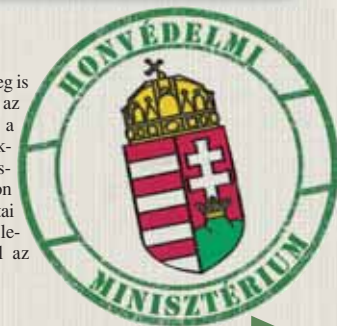

A parlamenti képviselők számos esetben fordulnak írásbeli kérdéseikkel a honvédelmi miniszterhez és a HM Sajtóosztályhoz.

BEJÁRATOTT CSATORNÁK

Az adatigénylésre vonatkozó kérések ma már bejártott csatornákon, általában a Honvédelmi Minisztérium ügyfélszolgálatán, a HM Igazgatási és Jogi Képviselői Főosztályon, a HM Sajtóosztályon, esetleg az alakulatok parancsnokain, kommunikációs szakemberein keresztül érkeznek a válaszadásra kötelezett szervezethez, s ezzel egy időben a HM Hatósági Hivatal adatvédelmi szakembereihez. Ők azok, akik az Infotv., a Hvt., illetve számos más szabályzó előírásait fi-

het, vagy esetenként meg is kell tagadni, ám erről – az indoklással, valamint a jogorvoslati lehetőségekről történő tájékoztatással együtt – nyolc napon belül írásban, azaz postai úton vagy elektronikus levélben értesíteni kell az igénylőt.

Biztonsági előírások miatt az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj katonájának neve nem közölhető, arca nem mutatható meg.

KÖZZÉTÉTELRE KÖTELEZVE

A Honvédelmi Minisztériumnak és a Magyar Honvédségnek a közérdekű adatkéresek esetén történő adatszolgáltatás mellett közzétételi kötelezettsége is van; az Infotv. alapján a közzéteendő közérdekű adatokat az internetre kell feltölteni – esetünkben Honvédelmi Minisztérium honlapján található dokumentumtárba, amely a kormány.hu weboldalon keresztül érhető el.

Közzéteendő közérdekű adatnak számít például a honvédelmi tárca által kötött összes vállalkozási szerződés, összeghatártól függetlenül, ugyanakkor e sorba tartozik – egyebek mellett – egy-egy katonai szervezet hivatalos neve, telefon- és te-

lefax-száma, postai, e-mail és internet-címe vagy éppen ügyfélszolgálatának elérhetősége. Mindezt részletesen taglalja a HM-utasítás 3. számú függeléke, azaz a Honvédelmi Minisztérium általános közzétételi listája, amely a közzéteendő adatok három csoportját – szervezeti, személyi adatok; tevékenységre, működésre vonatkozó adatok; gazdálkodási adatok – különbözteti meg.

Egyes szervezetek esetében nem csak az Infotv., a Hvt. vagy a HM-utasítás szab meg közzétételi kötelezettséget, hanem más jogszabályok, így a közbeszerzési törvény is, amely például a pályázatok kötelező közzétételét írja elő; ezt a tárca honlapja mellett megtehetik a saját weboldalukon vagy hirdeményekben is.

A honvédelmi szervezeteket egyébként rendszeresen figyelmeztetik közzétételi kötelezettségükre a HM Hatósági Hivatal Szakirányítási Igazgatóságának adatvédelmi szakemberei, akiknek – a HM-utasítás értelmében – minden egyes közzétételt látniuk kell, mielőtt azt nyilvánosságra hoznák. E lépéssel kívánják elejét venni annak, hogy olyan adat kerüljön ki a tárcától, illetve a Magyar Honvédségtől, amely minősített vagy nem nyilvános.

Feith László

A Magyar Honvédséget érintő változásokról a civil sajtó munkatársai is folyamatosan kapnak tájékoztatást.

A Magyar Honvédség alakulatainak honlapja bárki számára hozzáférhető, de például a Honvédelmi Minisztérium telefonkönyve 10 évre titkosított.

LESZAKADT VÉGTAGOK, HASLÖVÉS, NYÍLT CSONTTÖRÉS, ÖSSZEÉGETT ARCOK – IMITÁLT SEBEKEN GYAKOROLHATJÁK AZ ÉLETMENTÉST AZ EGÉSZSÉGÜGYI ALTISZTEK ÉS A MISSZIÓKBA INDULÓK A MAGYAR HONVÉDSÉG EGÉSZSÉGÜGYI KÖZPONT EGÉSZSÉGÜGYI FELKÉSZÍTŐ ÉS TOVÁBBKÉPZŐ INTÉZETÉNEK BÁZISÁN.

Életmentő felkészítés

MAJD NEM SEBHELY

Arealisztikus felkészítés érdekében a tanfolyamok hallgatói pár éve „kimentek” a tantermekből az épületek elé, aztán az erdőbe. Jelenleg pedig a rendelkezésre álló teljes, 36 hektáros terület a katoná-egészségügyi képzést szolgálja Budapesten, a Tünde utcában.

– A laktanyában az egyik fontos képzési feladat a harcéri életmentő katonák (Combat Life Saver – CLS) képzése, valamint a speciális katoná-egészségügyi feladatok ellátásához szükséges ismeretek oktatása az egészségügyi altiszteknek. A Magyar Honvédség kiképzési, oktatási rendszerében jelenleg ugyanis nincs katoná-egészségügyi szakirányú alapképzés. Ezért csak a polgári

Bánsági László mérnök ezredes

ten tartó, ismeretbővítő tanfolyamokat, és itt végzik a mentőbúvárok egészségügyi felkészítését is. Szintén fontos része a képzésnek a missziókba induló egészségügyi végzettségű katonák specifikus, az adott műveleti területre történő szakfelkészítése is. A képzések során nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a gyakorlati foglalkozások minél realistikusabbak legyenek, a lehető legjobban imitáljanak egy esetleges harci helyzetet.

– A „terepen”, a műveleti területen fellépő stresszhelyzetet is kiválóan lehet szimulálni. Az intézet állományában lévő, ellenségszerepet játszó katonák például a legváratlanabb pillanatokban „támadnak” a harcfeleladatukat végrehajtókra. „Lönek” rájuk, füstgránátokat robbantanak, mindeközben a „sebesültek” jajgatnak, életükért könyörögnek – teszi hozzá Bánsági ezredes. – A vizsgák is ilyen realistikus körülmények között zajlanak; fegyverroponás, robbanások zaja, rossz látási vi-

zetben is számíthat bajtársa szakértelmére, a kiképzések során megszerzett tudására. Az alapkövetelmény szerint egyébként a lövészrajok tagjai közül két főnek kell rendelkeznie ilyen képességgel, de minden misszióba induló katonának elvégezheti ezt a tanfolyamot. Sok altiszt és tiszt él is ezzel a lehetőséggel, a harctéri életmentő katonák tanfolyamának már ezredesi rendfokozatú hallgatója is volt. Az elsajátított elsősegélynyújtási ismeretek egyébként a laktnyán kívül is nagyon hasznosak lehetnek, többször előfordult már, hogy például egy közúti baleset alkalmával katonák vettek részt a civil autós sérült utasainak mentésében.

Az egészségügyi szakkiképzés során a harctéri életmentés körülményeinek imitálása mellett nagyon fontos, hogy a „sebesültek” is a lehető legközelebb hasonlítsanak a valódiakhoz.

– A kórházakban ideális körülmények között folyik a gyógyítás, egészségügyi altiszteinknek viszont műveleti terüle-

életben szerzett ápolói képzettséggel, a felkészítést követően lehet a szerződéses szolgálata jelentkezőket kinevezni egészségügyi altiszti beosztásba – foglalja össze az általa vezetett intézet feladatait Bánsági László mérnök ezredes. – Fontos megemlíteni, hogy a harctéri életmentő katonák hadműveleti területen olyan beavatkozásokat is elvégezhetnek, amelyekhez itthon, békeidőben felsőfokú egészségügyi végzettség szükséges. A bajtársak életének megmentése érdekében végezhető beavatkozásokhoz szükséges jogosultságot egy honvédelmi miniszteri rendelet biztosítja részükre. Ebbe a kategóriába tartozik például az úgynevezett vénabiztosítás, amikor katéért vezetnek a sérült vénájába, amelyen keresztül hatóanyag nélküli infúziót adagolnak a keringés támogatására. Műveleti területen a társaik nyílt mellkasi sérüléseit is ellátják a harctéri életmentő katonák, megakadályozva így az úgynevezett légmell kialakulását, illetve annak súlyosbodását. Ezeknél a sérüléseknél ugyanis nagyon fontos a gyors, szakszerű, légmentes zárás, mert ellenkező esetben egyre több és több levegő jut a mellhártya lemezei közé, így pedig a sérült állapota egyre rosszabb lesz.

A fentiek mellett a Tünde utcában szervezik a harctéri életmentő katonák részére kétfévente kötelezően előírt szin-

szonyok, téli-nyári időjárás körülmények, különböző terepviszonyok nehezítik a katonák dolgát. Végtagi vagy nyakartéri vérzés, többféle mellkasi sérülés, légúti elzáródás, eszméletvesztés kombinációja is szerepel a vizsgafeladatok között. A tanfolyam hallgatóinak két-két életveszélyes sérülést kell ellátniuk. A kiképző állomány megtesz mindent annak érdekében, hogy visszadják azokat a valóságú körülményeket, amelyek a hadszíntéren előfordulhatnak, így a sérült katona valós hely-

ten, adott esetben a saját életük kockázatásával kell elvégezniük a feladatukat. A civil ápolók ritkán találkoznak lött, robbantott sebekkel, égési sérülésekkel, a harctéren a katonáknak viszont elsősorban ilyeneket kell ellátniuk. A polgári középszintű egészségügyi képzésben ezt csak érintőlegesen tanítják – kapcsolódik a beszélgetésbe Tóthné Molnár Éva őrnagy, az intézet felkészítő alosztályának vezetője. – Három alapvető sérülés okozhat harctéri halált: a kivérzés, a légmell és a légutak elzáródása. Az ilyen sebesültek életét csak a helyszínen, azonnal elvégzett beavatkozás mentheti meg, nincs idő várni a szakorvosi ellátásra. A katonáknak tehát az ilyen sérülések láttán nem szabad leblokkolniuk, hanem azonnal meg kell kezdeniük az életmentést, aminek a végrehajtását rutinszerűen kell ismerniük. Ezt a szinte automatikus képességet tanteremben nem lehet elsajátítani, ennek begyakorlásához „igazi”, vérző, jajgató, vagy éppen aggasztóan csendes sebesültekre van szükség. Az erre a feladatra kijelölt katonáknak elmagyarázzuk,

hogy milyen érintésre kell felkiáltaniuk, mikor hallgassanak, melyek a zavartság tünetei.

A Tünde utcában lehetőleg van robbanás következtében leszakadt végtagok, lött sebek, nyílt csonttörések, mellkasi sérülések, kitüremlett belek, felhólyagzott égési sérülések imitálására is.

– A műsebek nagy értékűek, viszont annál strapabíróbbak, még automata mosógépben is moshatók: tudom, mert kipróbáltuk – teszi hozzá az alosztályvezető. – A sebeket általában pántokkal vagy testragasztóval rögzítjük, aztán vérporral, gyurmával, ételfestékkel, homokkal és hamuval tesszük az igaziakhoz még hasonlóbbá. A katonák csak ilyen, a valódi sérülésekhez hasonló sebekben tudják megtanulni például azt,

hogy mit kell tenniük akkor, amikor egy csontot látnak kiállni a társukból. Az egészségügyi protokollok folyamatosan változnak, például egy ilyen nyílt törésnél a kiálló csontvéget a régi követelmények szerint alá kellett támasztani, jelenleg viszont a fertőzésveszélyre tekintettel már nem alkalmazunk kipoicolást, hanem le kell fedni a kiálló csontvéget.

Az intézet szakemberei „megrendelésre” is dolgoznak. Előre megkapják a kért sebek listáját, aztán a feltételezett helyzetnek megfelelően készítik elő a sebesülteket, sérülteket. A feladat mindig egyedi, hiszen más sérülésekre van szükség egy helikopter lezuhánásakor, s mintg másfajtaakra egy elképzelt ellenséges rajtaütésnél. Olyan is előfordult, hogy a sebesült egyik lábát beásták a földbe, így imitálva a leszakadt végtagot. A műsebek egyébként nagyon élethűek tudnak lenni. Pár évvel ezelőtt, az egyik gyakorlaton például annyira jól sikerült a maszkírozás, olyan hihetően szimulálta a sérülést, fájdalmait a szerepe szerint sokkos állapotban lévő katona, hogy amikor a helyszínen átadták a mentőtisztnak, ő az el látás érdekében azonnal kórházba szállította – nem hitte el, hogy mindez csak imitáció.

Tóthné Molnár Éva őrnagy

Ypresnél kiegyedték
a szellemet a palackból...

GÁZVESZÉLY!

A HADVISELÉS LEGVESZÉLYESEBB ESZKÖZEI KÖZÉ TARTOZNAK A VEGYI FEGYVEREK, AMELYEK MOST, A SZÍRIAI POLGÁRI LAKOSSÁGOT ÉRT PUSZTÍTÓ TÁMADÁS MIATT ISMÉT REFLEKTORFÉNYBE KERÜLTEK.

A vegyi anyagok fegyverként történő használata egészen az őskorig, a különböző mérgekkel (skorpió, kígyó, béka) bevont nyíl- és dárdahegyek alkalmazásáig nyúlik vissza. Az elejtéshez elég volt a zsákmányt vagy akár az ellenséges törzs harcosát megsebesíteni, s a mérget elvezette dögát. Az első, kifejezetten hadviseléssel összefüggő írásos emlékek Indiából maradtak fenn: az idősámításunk előtt 400 körüli időkből származó szövegek taglalják a különböző mérgező füstök, folyadékok hatását, elkészítésének és használatának módszereit. Szun Cu híres, „A háború művészete” című munkájában is szó esik a mérgező füstök alkalmazásának előnyeiről. Az előkerült dokumentumok szerint Kínában, a II. században több száz különböző mérgező vegyianyag-receptet ismertek. Európában az V. században, az Athén és Spárta közötti háborúban bukkant fel először az elégetett kén füstjének bevetése, kifejezetten harcászati célokból.

Az ókor után a reneszánsz fedezte fel magának ismét a vegyészetet, mint a sikeres hadjáratok segítőtársát. A XVI. században különböző vegyi anyagokkal töltött ágyúgolyókat lőttek be több ostromlott városba, várba. Ha nem is sikerült a várost felgyújtani, de a keletkező gőzök, gázok komoly zavart okoztak a védők soraiban.

ÚJKORI ALKALMAZÓK

Az első, valóban gyilkos vegyifegyver-alkalmazást az emberiség addigi legnagyobb háborúja, az első világháború hozta el. Az 1899-es hágai nemzetközi (hadijogi konferencián hiába fogadtak el nyilatkozatot többek között a fojtó vagy mérges gázokat terjesztő lövedékek alkalmazásának tilalmáról, a lövészárok-harcokban, a győzelem érdekében mégis bevetettek harci gázt. A pathhelyzetbe meredvedt nyugati fronton ugyanis hagyományos fegyverekkel már nem lehetett áttörést elérni. Ezt felismerve

Veres József alezredes

először Franciaország hajtott végre gáztámadásokat, könnygázt, etil-bromacetátot és klóracetont használva. Az első, valóban teljes körű harctéri alkalmazásra viszont csak 1915. április 22-én,

Gáztámadásban megsérült brit katonák az első világháború idején.

Ypres második csatájában került sor. A francia, kanadai és algériai csapatokat a német hadserég klórgázzal támadta meg. A németek a megfelelő széljárást megvárva fúvatással juttatták el a francia állásokig a mérges gázfelhőt. A támadás során a 15 ezer francia katonából közel 5 ezer azonnal meghalt. Nagyon sokan megvakultak vagy a gázokat belélegezve súlyos, maradandó légzőszervi sérüléseket szenvedtek. A gáztámadások egyre gyakoribbá válása miatt hamarosan megkezdődött a gázálcok, személyi védőfelszerelések és mentesítő eszközök, eljárások fejlesztése, illetve a csapatok felszerelése. A harcok során emiatt gyakran a „sima” tüzérségi löszerekkel végrehajtott támadások közben használták a gázgránátokat, így a katonák később észlelték a sokkal kisebb zajt csapó vegyifegyver-töltetek becsapódását.

Az első világháború során legalább 50 965 tonna könnygázt, hólyaghúzó és a tüdőt roncsoló vegyi anyagot vetettek be a konfliktusban részt vevők, beleértve a klórt, a foszfént és a mustárgázt is. A hivatalos adatok szerint a vegyi támadásokban körülbelül 1 176 500 fő sérült meg és 85 000 fő halt meg.

A második világháború során az európai hadszíntéren – éppen az első világháború elrettentő tapasztalatai miatt

– nem került sor vegyifegyverek bevetésére, bár több esetben is dokumentáltan felmerült ennek lehetősége. 1945 után, a hidegháború során is tartózkodott a két, egymással szemben álló tömb

Korai gázálcok az első világháborúból.

A nyugati fronton az első gáztámadások után megjelentek a mai szemmel nézve kezdetleges gázálcok.

Megfelelő egyéni védőfelszerelés, mérőeszközök: hadszíntéri felderítés.

INFORMÁCIÓSZERZÉS

– Nagyon széles spektrumot fed le egy biztonságos vegyifegyver-megsemmisítési feladat – mondta Veres József alezredes, az MH Görgői Artúr Vegyivédelmi Információs Központ (MH GAVIK) 3. hadművelési értékelő osztályának osztályvezetője. – A döntések előkészítésében, a döntéstámogatási feladatokban az első lépés a célok, a feladatok és a célkitűzések meghatározása. Az értékelők és az elemzők feladatainak ezzel együtt járó megosztása csapatmunka, közös eredménnyel. Tudni kell, milyen vegyifegyvertípusokra lehet számítani a leendő művelési területen. A végrehajtás előtti hadszíntér-felderítés során nem csupán klasszikus csapatfelderítéstről, hanem komoly hírszerzési feladatról beszélhetünk. A különböző titokszolgálatok ekkor igyekeznek begyűjteni minden lehetséges információt arról, hogy milyen vegyi fegyverekkel rendelkezik az adott állam, s azokkal is milyen szándéka van a politikai és a katonai vezetésnek. A felderítési információkból pedig meghatározhatók a feladatok, akár egy nemzetközi szintű fellépés célkitűzése.

A szakértő fontos kérdésként említi, hogy például az adott területen vannak-e egymással vagy másokkal szemben álló felek, s azok rendelkeznek-e egyebek mellett tömegpusztító eszközökkel vagy sem? A felderítési és más információkból mindezek mellett választ kell kapni az adott állam geopolitikai, katonai cél-

Irak, Halabja: a polgári lakosságot védtelenül érte a vegyi fegyverek csapása.

jaik érintő kérdésekre is, mint például arra, hogy van-e szándék a vegyi fegyver bevetésére akár elrettentés, akár pedig saját védelem érdekében?

Szíria esetében a szarin alkalmazása minőségében változtatta meg a konfliktust. Bebizonyosodott ugyanis a veszélyes vegyi anyag használatának szándéka, egy későbbi, újabb alkalmazásának lehetősége.

KIVÁLASZTÁS

A Szíriában bevetett szarin gyors eredmény elérésére alkalmas, nagyon illékony, gyorsan párologó anyag, hasonlóan a cianid alapú vérmérgekhez. Mint azt Veres József alezredes hozzátette: az alkalmazást követően figy aránylag rövid idő múlva be lehet menni a megtámadott területre. Más a helyzet, ha a megtámadott terület megtartása, az ellenség hosszabb idejű távol tartása a cél. Akkor ugyanis csak magasabb hőmérsék-

leten párologó, illetve alacsonyabb hőmérsékleten kocsonyásodó, úgynevezett „maradó” mérgező harcanyagot használhatnak, amelyek sokkal tovább szennyeznek a területet.

A sokrétű információ civil egészségügyi szempontból is fontos, hiszen mivel nemcsak a katonákat, hanem a polgári lakosságot is veszélyezteti a vegyi támadás, a sérülteknek megfelelő fogadóhelyeket, gyógykezelést, akár új ruházatot, s persze megfelelő szakembergárdát kell biztosítani a kezeléshez, a mentésítéshez.

NYÍLT LAPOKKAL

Az MH GAVIK szakembere azt is elmondta, hogy ha egy ország vegyi fegyvereinek nemzetközi ellenőrzés mellett megsemmisítése mellett döntött, az első lépés a „kártyalapok kiterítése”. Nyilatkozni kell a harci anyagok mennyiségéről, milyenségéről, tárolásuk he-

lyéről, az előállító kapacitásokról, helyszínükről. Ezután az anyagokat azonosító vegyivédelmi szakembereké a főszerep. A megfelelő mintavételezés és az azt követő laboranalízis azonban hosszú az út. Először is a „bevallottakat” össze kell vetni a saját felderítési, hírszerzési információkkal. Ez egyben a saját felderítés pontosságának ellenőrzésére is alkalmas, ugyanis különösen a nem aktív hadszíntéren, mint amilyen például a szíriai, nem lehet számítani valóban pontos adatokra.

A művelési területen amúgy sem egyszerű dolgozni. A vegyivédelmi katonasem képes egymagában ellátni szakfeladatát és az őrzés-védelmi teendőket. Ehhez egyebek mellett közelbiztosítást végző Force Protection egység is szükséges. A beazonosított vegyi fegyvereket, vegyi anyagokat is különös védelemmel kell őrizni az avatatlan kezektől.

Ami a beazonosítást illeti, legyen szó „nyugati vagy keleti” mérgező harcanyagról, a tároló konténereken feltűn-

tetett kódok a szakember számára egyértelmű tájékoztatást adnak. Ha viszont nincs konkrét jelölés, csak kopott számok és betűk láthatók, akkor bármi lehet az „edényben”. A mintavevő (katonai vagy polgári) csoport ekkor a helyszínen gyors kimutató eszközökkel próbálja meg beazonosítani az anyagot, majd ezután laboratóriumban analizálják a megfelelő eljárásrenddel vett mintát. A folyamat részeként az előkészített mintát szerves és szervetlen oldószerekben oldják, majd különböző műszerekkel, például gázkromatográfokkal, spektrométerekkel vizsgálják. A helyszíne telepített mobil laboratórium, esetleg a térségben távolabb elhelyezkedő katonai vagy polgári laboratórium felszereltségétől, a szakemberek számától és az alkalmazott vizsgálati módszerektől függően akár egy hétig is elhúzódhat a vizsgálat, a vegyi anyag léteének megállapítása.

Miután a vegyi anyagot azonosították és őrzését is megoldották, dönteni kell az elszállításról vagy a helyszíni megsemmisítésről. Mérlegelni kell ugyanis, hogy mennyi kockázat rejlik a megvalósításban, milyen távolságra és mennyi anyagot kell elszállítani, és a szállítvány teljes biztonsággal, anonimittással juthat-e célba. Veres József alezredes azt is megjegyezte, számos okból alakulhat ki veszélyhelyzet. Ha például szállítás közben megsérül a tárolóedényzet, a nem szándékos kibocsátás következménye is hasonló lehet, mint a vegyifegyver-bevetésé.

MEGSEMMISÍTÉS

A helyszíni megsemmisítés többféle formájáról, lehetőségéről a szakértő elmondta: különbséget kell tenni a vegyi

Irak és Irán háborújában is előkerültek a vegyi fegyverek.

Az ENSZ szakértői mintát vesznek az egyik szíriai vegyifegyver-támadás helyszínén.

fegyver (amely a célba juttató eszközrész és a mérgező harcanyag együttese) és a mérgező harcanyag (a vegyi fegyver része) között. Ma már léteznek megfelelő, telepíthető mobil megsemmisítő rendszerek. Ezek bárhol, biztonságos módon képesek kezelni és megsemmisíteni vegyi lőszerket, mérgező harcanyagokat. Helyszíni megsemmisítéshez egyébként egyaránt alkalmaznak mobil és fixen telepített berendezéseket.

A mérgező harcanyagok megsemmisítésére alapvetően kétfajta eljárás alkalmazható: az alacsony hőmérsékletű lúgos hidrolízis és a magas hőmérsékletű égetés. A berendezések és eljárások kiválasztásánál mindenképp szükséges figyelembe venni, hogy tárolt mérgező harcanyagokról vagy „betöltött” vegyi lőszerke megsemmisítéséről van-e szó. Vegyi lőszerke megsemmisítésénél el kell dönteni: szétválasztják-e a mérgező harcanyagot és a célba juttató eszközt. Ilyenkor a lőszer speciális eljárásokkal alkotórészeire bontják (mérgező harcanyagot, lőszeret, robbanóanyag) és egymástól elkülönítve megsemmisítik vagy mentesítik.

Mint említettük, a mérgező vegyi anyagok megsemmisítésére és a lőszerke mentésítésére alapvetően kétfajta eljárás alkalmazható. Mindkét esetben a mérgező harcanyag kevésbé mérgező vagy egyáltalán nem mérgező vegyi anyagokká bomlik. A vegyi anyag minőségétől és mennyiségétől függően kell kiválasztani a legmegfelelőbb megsemmisítési formát. A robbanóanyag megsemmisítését egyszerűen égetéssel hajják végre – mondta az alezredes.

A Magyar Honvédség is rendelkezik megfelelő felszerelésekkel a felmerülő vegyivédelmi szakfeladatok végrehajtására. A katonák egyéni védőfelszerelése biztosítja a túlélést vegyi fegyverek alkalmazását követően, a szennyezett területről történő kivonásig. A vegyivédelmi szakalegységeknél szolgálok többféle, fokozottabb biztonságot, nagyobb izolációt nyújtó felszereléssel is rendelkeznek. A vegyi anyagok kimutatásának hadművelési szintű feladataihoz is rendelkezésre állnak a megfelelő eszközök.

A katonák fel vannak szerelve a helyszíni azonosításra alkalmas műszerekkel és kimutató eszközökkel, a pontos azonosításhoz elengedhetetlen, megfelelő felszereltségű laboratóriummal – tette hozzá végül Veres József alezredes.

Programozott csatabárdok

AZ ELSŐ CSAPÁS

1991, AZ IRAK ELLENI SIVATAGI VIHAR ÓTA MEGSZOKHATTUK, HOGY HA AZ AMERIKAI EGYESÜLT ÁLLAMOK HADMŰVELETET INDÍT, ELŐSZÖR A CIRKÁLÓRAKÉTÁK CSAPÓDNAK BE CÉLPONTJAIKBA. SZÍRIÁBAN SEM TÖRTÉNNÉ EZ MÁSKÉPPEN...

Nem véletlen az, hogy a komolyabb hadművelet, légitámadás első hullámaként cirkálórakétákkal vagy más néven robotrepülőgépekkel támadják a kiszemelt célpontokat. Minden légi hadművelet alapja az ellenséges légvédelem kiiktatása, vagy legalábbis minél nagyobb mérvű meggyengítése, a kommunikációs és a vezérlési rendszer megsemmisítése. Ez viszont számos, előre felderíthető, statikus célpontot jelent: nagy hatótávolságú, egy helyben álló lokátorokat, épületeket, repülőtereket, rakétaindító állásokat. Ezek megtámadására a megfelelő robbanófejjel ellátott cirkálórakéták kiválóan alkalmasak, hiszen navigációs rendszereiknek köszönhetően igen pontosak, s lelovásuk esetén sincs pilóta, akit ki kellene menteni az ellenséges területről.

TOMAHAWK, AZ EZERMESTER

A feladatra legtöbbször egy 1983-ban hadrendbe állított cirkálórakéta-család tagjait vetik be, vízfelszínről, víz alól és levegőből egyaránt. A közös „ős”, a szárazföldről indítható BGM-109A hangsebesség alatti (szubszonikus) repülési sebességű, nagy hatótávolságú, alacsony repülési magasságban repülő cirkálórakéta. A hidegháború idején kifejlesztett fegyverrendszer W80 jelű nukleáris robbanófejet kapott, amelyet 5–150 kilotonna közötti robbanóerőre lehetett beállítani.

A Tomahawk bevált, de a nukleáris robbanófej miatt bevethetősége, finoman szólva is, korlátozott volt. Szerencsére nem is fordult elő még olyan helyzet, amelyben nukleáris robbanófejeket kellett volna használni. A cirkálóraké-

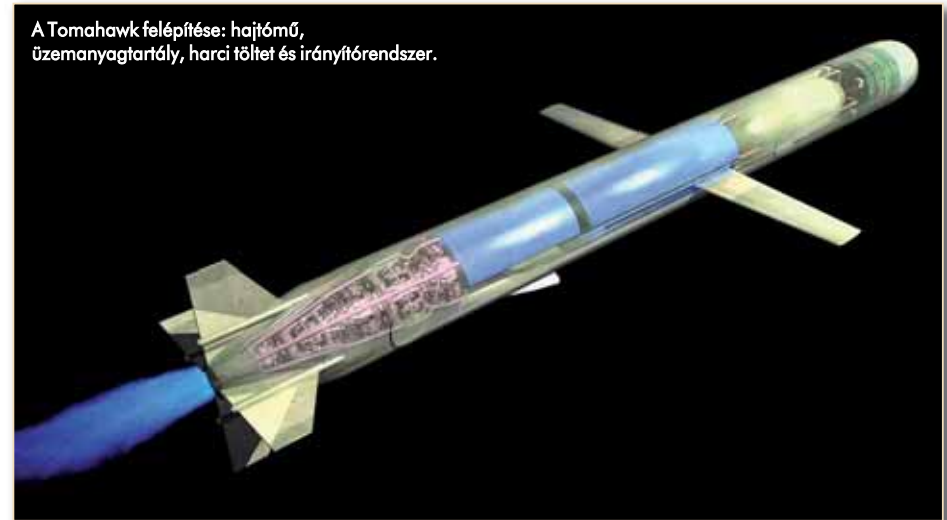
tához így hamarosan hagyományos repesz-romboló robbanófejet fejlesztettek ki; ezt megkönnyítette, hogy a rakéta első része modulárisan cserélhető, míg az üzemanyag-tároló, a hajtómű és a szárnyak állandóak. Természetesen ez nem jelenti azt, hogy ezek fejlesztésére ne került volna sor később: a rakéta fejének cseréjével viszont az egyes feladatok elvégzésére költséghatékonyan optimalizálható a Tomahawk.

Az első generációs, szárazföldi indítójárművekről alkalmazható, hagyományos és nukleáris robbanófejjel felszerelhető BGM-109 Tomahawkok a hidegháború enyhülésének estek áldozatul. A közepes hatótávolságú, nukleáris robbanótöltetű rakéták kivonásáról rendelkező szerződést 1987-ben fogadta el az Egyesült Államok és a Szovjetunió.

Ma már a függőleges hajófedélzeti indítórendszer az általános.

A Tomahawk felépítése: hajtómű, üzemanyagtartály, harci töltet és irányítórendszer.

Tesztrepülésen a Tomahawk egy korai példánya.

HATÁSOS BELÉPŐ

Az első, a Bagdadban maradt nyugati tévéstáboknak köszönhetően igencsak látványos sikereket 1991-ben, Irakban érték el a BGM-109C Tomahawkok. Emlékezetes a CNN tudósítójának hangja, aki azt látta: a hotel előtt elrepül egy cirkálórakéta egy szintben az ablakkal, majd két sarkon is gond nélkül befordulva hajszálpontosan csapódik célpontjába, egy bunkerba. Ekkor ismerte meg igazából a világ a cirkálórakéták fogalmát és hatékonyságukat. A háború alatt 297 Tomahawkot indítottak, ebből 282 indítás volt sikeres (kilenc rakéta nem indult el az indítócsőből, hat a vízbe hullt indítás után). Az iraki légvédelem (forrásoktól függően) 2–6 Tomahawk lelovását könyvelhette el, jel-

lemzően csöves légvédelmi gépágyúkkal. Ez nem lehetetlen, hiszen a hagyományosan nem alacsony észlelhetőségű, kis magasságban repülő Tomahawk sebessége szubszonikus, azaz nem éri el a hangsebességet.

Ehhez azonban egy speciális célravezető módszer, a röviden csak TERCOM-nak nevezett rendszert kellett kifejleszteni, és a rakéták vezérlőrendszeréhez illeszteni. A rakéta – induljon hajófedélzetről vagy tengeraltattjáróról – először saját inerciális navigációs rendszerére támaszkodva kezdi meg a repü-

A fejlesztések a mai napig folyamatosak, a Tomahawk még évtizedekig potens fegyverrendszer maradhat.

A vasbeton sem ellenfél: iraki épület találat után.

RGM/UGM-109E TOMAHAWK (TLAM BLOCK IV)

- Hatótávolság:** 1600 km
- Sebesség:** 880 km/h
- Robbanófej:** 450 kilogrammos repesz/romboló vagy BLU-97/B kazettás
- Hajtómű:** Williams International F107-WR-402 sugárhajtómű
- Vezérlés:** GPS, inerciális navigációs rendszer, TERCOM, DSMAC
- Tömeg:** 1587 kg
- Hossz:** 6,25 méter
- Átmérő:** 0,52 méter (szárnyakkal 2,67 méter)

lést, jellemzően nagyobb magasságban cirkálva. A partvonal elérésekor veszi át az irányítást a TERCOM rendszer, amely a rakéta valódi irányát és repülési magasságát egyezteteti meghatározott navigációs pontokon az előre betáplált értékekkel. A célterület felett pedig egy újabb navigációs rendszer lép a képbe. A rakéta keresőfeje a Tomahawk előtti területet letapogatja, összehasonlítja az információkat a memóriájában eltárolt térképpel és ezek alapján irányítja célba a rakétát, a közel 500 kilogrammos robbanófejet.

Ez nagyon pontos célravezetést tesz lehetővé, így érhető az 1-2 méteres találati pontosság. Ugyanakkor nagyon komoly felderítési feladatot is jelent a támadást előkészítő, a TERCOM-ot és a végső célmegközelítési rendszert felprogramozók számára, hiszen a lehető legfrissebb domborzati képpel kell elindítani a rakétát. S persze ez egyben azt is jelenti, hogy csak álló, felderített és azonosított célok ellen alkalmazható a fegyverrendszer, mozgó célpontok ellen nem.

Azaz mégis, feltéve, hogy ez a célpont a vízen úszik, ugyanis kifejlesztették a Tomahawk hajók elleni változatát is. A célpont körülbélüli helyzetét ugyan ismerni kell az indítás előtt, de a célterületre érkezve az AGM-84 Harpoon hajó elleni rakéta keresőfejének módosított változata már önállóan deríti fel a célt. A hajókról és a tengeralattjárókról indítható RGM/UGM-109B változatú, hajó elleni cirkálórakétát mára már kivonták a hadrendből, szerepét a megnövelt hatótávolságú, továbbfejlesztett RGM/UGM-84 Harpoon Block II vette át.

TÖRETLEN FEJLŐDÉS

A jelenleg gyártás alatt álló és már bevethető Tomahawkok az RGM/UGM-109E Tomahawk (TLAM Block IV) változathoz kerülnek ki. A Tactical Tomahawk nevet is kapott cirkálórakétákat alaposan továbbfejlesztették az eredeti, 1991-ben bevetett modellhez képest. A fegyverrendszer feladata és felépítése, hajtóműve nem változott, annál inkább a külső burkolat alatt megbújó technika. A legfontosabb változás az irányítás területén történt, ahol immár a modern műholdas navigációs rendszert (GPS) is alkalmazza a vezérlés. Ugyanakkor az előrelépés a rakéta alkalmazhatósági területén is, köszönhetően a kétirányú, titkosított műholdas adatkommunikációs lehetőségnek; ezek révén a rakéta az indítás után is új célpontkoordinátákat, célterületképeket kaphat. A szakemberek menet közben így új célpontokat adhatnak meg a Tomahawknak, vagy az aktuális célpont megközelítési útvonalát, az alkalmazandó repülési profilt változtathatják meg. A rakéta immár képes arra is, hogy a célterület fölött körözjön, várva a célpont felbukkanását. A rakéta „beszélget” az operátorral, így az pontosan ismeri a még felhasználható üzemanyag mennyiségét (így a repülhető időt), a rendelkezési állapotát, a rakéta pontos helyzetét is. A Block IV-es rakéták alkalmazhatóságuk már olyan feladat végrehajtására is, amelyek során a célpont megközelítését és a célravezetést csak a műholdas navigációs rendszer koordinátáira alapozzák. Ehhez a Tomahawk zavarvédett GPS-alapú navigációs rendszert kapott. A kétirányú műholdas adatkommunikációs rendszeren keresztül a fedélzeti kamera képét is vissza tudja sugározni a vezérlést végző szakemberek képernyőjére, így akár felderítésre is használható a rakéta-rendszer, bár elsődleges feladata így is a nagy távolságú csapásmérés marad.

Az indítást még mindig ARC/CSD szilárd hajtóanyagú gyorsítórakéta segíti, majd az utazósebességet elérve már a szintén továbbfejlesztett, repülés közben változtatható tolóerejű F107-WR-402 sugárhajtómű gondoskodik a meghajtásról. A manőverezést az indítás után kinyíló, 2,67 méter fesztávolságot elérő szárnyak segítik.

A Tomahawk-rendszert az Egyesült Államokon kívül Nagy-Britannia alkalmazza még nukleáris meghajtású tengeralattjáróin. A Royal Navy összesen 65, a tengeralattjárók torpedóindító rendszeréből alkalmazható Block IV Torpedo Tube Launch Tomahawk (TTLT) rakétát vásárolt. Az első példányokat 2008 januárjában vehették át, míg a rendszer 2008 márciusában állt hadrendbe. Az első alkalmazására sem kellett sokat várni: 2011 márciusában a Líbia ellen indított szövetséges támadásban a brit Királyi Haditengerészet Tomahawkjai is részt vettek.

A cirkálórakéta továbbfejlesztett irányítórendszerével füz centiméteres találati pontosság érhető el.

Navigare necesse est

FLOTTILLÁSKÉNT AZ ÓCEÁNOKON

EGY RÁCKEVÉN HORGONYZÓ HAJÓ FEDÉLZETÉN ÁMULUNK FOTÓS KOLLÉGÁMMAL: ILYEN GYÖNYÖRŰEN KARBANTARTOTT, CSILLOGÓ-VILLOGÓ HAJÓT RÉGEN LÁTTUNK. A HAJÓ TATJÁN A VIZA NÉV DÍSZELEG, ÁM AZ OLDALÁN, AZ ORR KÖZELÉBEN CSSZ-01 OLVASHATÓ. NOS, EZEN UTÓBBI FELIRAT MIATT KERÜLTÜNK A HAJÓ FEDÉLZETÉRE.

A közelmúltban kaptunk egy levelet, amelynek frója örömmel gratulált a magazinunkban megjelent, a magyar hadihajózás történetét bemutató sorozatunkhoz, egyben hozzátette: ő maga is szolgált a flottillánál. 1962–1964 között parancsnoki naszádkormányosként (PAN) hajózott, s így mint „öreg flottillás” szeretné felhívni a figyelmünket arra, hogy régebben a hadihajósok rendelkeztek csapatszállító hajókkal is. Ezek közül az egyik most is (civil) „hadrendben áll”, jómaga pedig a mai napig ezen a hajón teljesít szolgálatot, és szívesen lát bennünket a fedélzeten. Aláírás: Búza Béla szakaszvezető.

Ilyen szíves invitálásnak és kuriózumnak nem lehet ellenállni, tehát irány Ráckeve, majd jött a bevezetőben említett ámulás. És nem csak a hajó miatt. A fedélzeten egy őszülő hajú, ám roppant energikus, matróztrikóba, kék kezelébasba és flottillás baseball-sapkába öltözött férfi fogad bennünket, majd ka-

A világot járt egykori flottillás ma...

rös Hadsereg) le is foglalta és hazaszállította. Néhány példányt azonban – mint később a „keresztésben” CSSZ-01 nevet kapott hajót is – a leendő „szövetségeseknél” hagytak, így jutott hozzájuk a néphadsereg.

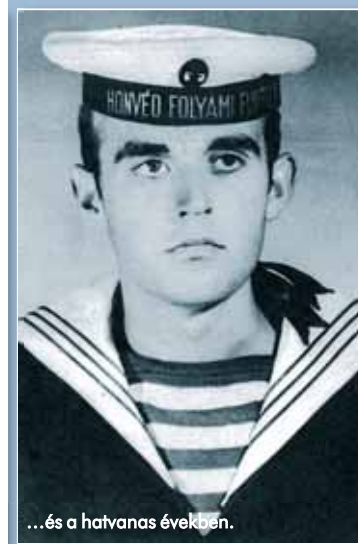
Az eredetileg partraszállítónak épített hajó orr-része rámpaként lehajtható, így alacsony vízállásnál partra „felfuttatva” kikötő nélkül is tudnak ki-be rakodni gépes harcjárműveket. A flottilla esetében például harckocsikat, amelyeket rendszeresen szállítottak is a Dunán. Mint azt Búza Béla elmondta, legtöbbször a rét-sági harckocsizóezred „gépeit”, amelyek „lábom” mentek a Dunáig, ott behajóztak, hogy aztán többek között a CSSZ-01 vigye a szállítmányt Kalocsáig, az aktuális gyakorlat helyszínéig. Az akkoriban legnagyobb számban rendszerben állt T-55-ös harckocsiból három tudtak egyszerre szállítani. – De gyertek, meg is mutatom, hogyan – invitál bennünket Bé-

lauzol végig a hajón. Csak kapkodjuk a fejünket, mert a látvány mellé olyan hajózástörténeti – személyes élményeken, roppant nagy lexikális tudáson alapuló – ismeretözön zúdul a nyakunkba, hogy alig győzünk jegyzetelni és fotózni.

Igy aztán meg sem próbáljuk időrendi sorrendben feleleveníteni az eseményeket, inkább villanásnyi benyomásainkat osztjuk meg a tisztelt olvasóval.

Boldog „békeidők”: harckocsi kirakása a CSSZ-ből.

...és a hatvanas években.

Nos, a flottilla egykor valóban rendelkezett ilyen csapatszállító hajókkal. Az üresen 220 tonna vízkiszorítású, teljes terheléssel 1,7 méter mély merülésű, 49 méter hosszú, 8,8 méter széles és 6,6 méter magas hajótípusból – mint partraszállító hajóból – 1943-tól kezdve 1100 darabot gyártottak Németországban, a Nagy-Britannia megszállására kidolgozott Seelöwe hadműveletet segítőként. A második világháborúban rengeteg megsemmisült közülük, ám mégis százakat lehetett épségben találni Európa-szerte, amelyek nagy részét a Szovjetunó (a Vö-

la a fedélzet elejére. A hajó rakterét – mutatja – eltolható raktárfedelelek fedik. Két harckocsi simán beállt a rakterbe, a harmadik pedig – a partraszállító mivoltból fakadóan –, az enyhén lejtős orr-részbe állt; e fölé már nem tudták behúzni a raktárfedelelet.

Nézzük, amit mutat és megint csodálkozunk: a raktér padlójáról a szó szoros értelmében enni lehetne, olyan tiszta. – A hajó jelenleg a Havarria Különleges Építő Kft. tulajdonában van, s a tulajdonosok rengeteg (nem csak anyagi) adozatot hoztak azért, hogy az egykori

Rejtő-könyvek rajongói- nak figyelmebe: egy valódi tengerészkönyv.

flottillás hajót csaknem eredeti állapotában mentse át az utókor-
nak. – Ilyenkor hetes váltásokban egy gépész kollégával látjuk el a felügyeletet – magyarázza az egykori szakaszvezető – újabb meglepetésre adva okot. Először is tudatosul bennünk, hogy a hajó nem műzeumi tárgy, hanem „bármikor beindítható”, működő gépezet, másrészt pedig valóban olyan hihetetlenül ápolott, mint egy Duna-cruiser szállodahajó. – Ne azt nézzétek már, hogy milyen tiszta – legyint Béla –, hanem például ezeket a gyönyörű szegecesléseket, amelyek már évtizedek óta szilárdan kitartanak. Akkoriban még nem hegesztettek, hanem rendes iparos munkát végeztek.

Mint ahogy Búza úr és gépész kollégája is – látjuk később –, mert ahogy körbejárjuk a hajó összes kabinját, azért el-hangzik: ezt mi burkoltuk, a mahagónit mi hoztuk rendbe stb. Vagyis az egykor leharcolt hajó nekik is köszönheti újjáéledését, mégpedig nem „kispályás” szinten.

De ezen nincs is mit csodálkoznia – derül ki később, a kormányállásban folytatott beszélgetésünkben –, hiszen Búza Béla csak pár évig, 1962–1964 között volt folyamati flottillás „matróz elvtárs”, egész későbbi életét (némi

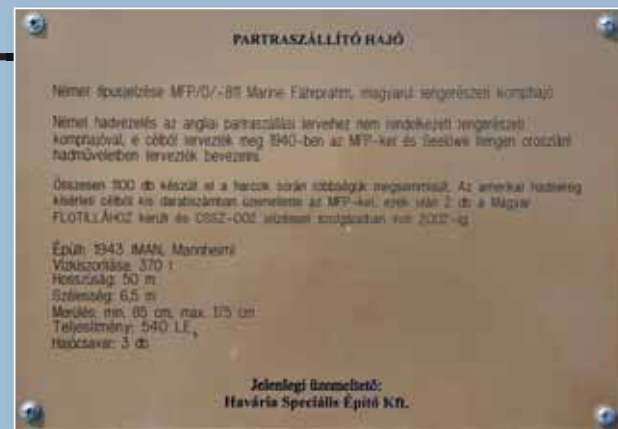
„Piszkos Fred, a kapitány” – Búza Béla fedélzetmester a mexikói iskolahajón.

dunai kitérő után) az egykori Mahartnál, a világtengeren, óceánokon töltötte. – Gyakorlatilag az összes földrészen megfordultam, igaz, Ausztráliában csak az északi csücsökig jutottam – mondja, majd meglepőzően a részletes beszámolót, megmutatja a tengerészkönyvét. Nos, ilyet még nem láttam, csak Rejtő-könyvekben olvastam: erre bátran rá lehetne írni, hogy betelt. A VÖRÖS-

MARTY-tól (a Mahart egykori zászlóshajójától) a CSOKONAI-n keresztül a PETŐFI-ig a teljes magyar tengerhajózási flotta csaknem összes hajóján szolgált. A kezdetekben, mint OB- (ordinary seaman – általános tengerész), majd, mint AB- (able seaman – képesített tengerész) beosztásokban, de a legtöbb idejét fedélzetmesterként töltötte el a különböző hajókon. Fényképek sokaságát mutatja ezekből az évekből, én pedig láttukra csak arra tudok gondolni: három emberre való életet élt, s nem is akármilyen körülmények között. Megint csak villanások: Búza Béla fedélzetmester a mexikói tengerészet vitorlás iskolahajóján „mellig éró” szakállal; húsz méteres hullámok közepette fényképez a PETŐFI fedélzetén, anélkül, hogy bemozdulna a kamera, és még folytathatná a sort.

Ilyen életpálya természetesen hihetetlen történetek, élmények sokaságát hozza, hát rá is kérdeztek, számára melyik volt a legemlékezetesebb. Tekintetből látom, hogy nem ez volt újságírói pályafutásom „legfrappánsabb” kérdése, mert „millió” élményből kellene egyet kiválasztania – de megteszi.

Még a Mahartos időkben, Kínába szállítottak árut, és amikor megérkeztek a kikötőbe, annak rendje és módja szerint elkezdték a kirakodást. Akkoriban viszont az áruk, termékek nagy részét nem konténerben szállították, s a kirakodást a hajó saját daruival végezték. A hajó daruja kiemeli a raktérből, majd leteszi a rakpartra a terhet, amelyet elvileg várnak és visznek tovább a „helyiek”. Csakhogy ebben az esetben csupán öt-hat ember nézelődött a kirakásnál, s a kirakodást nem olyanakk tűntek, mint akik bármit is szívesen megfognának. Búza Bélának azonban nem csak ettől „durranat el az agya”, hanem attól is, hogy a teher kilengett, tehát a rakpartról a teherhez rögzített kötélszövegével azt irányítani is kellett volna. Lemászott tehát a hajóról, meg-

fogta a rakományhoz rögzített kötélszövegét, majd azt a meglepett csoport kezébe adta, aztán ékes magyarsággal és mutogatással megmagyarázta nekik, hogy húzzátok... Miután Búza Béla itthon is ellát mindenki feje felett a metron, a meglepett „kis kínaiak” elkezdték húzni a kötelet, s el sem engedték azt a kirakodás végéig. A volt flottillás számára a meglepetés

akkor jött, amikor másnap végigment a rakparton, mert mindenki utat engedett neki, és valami istenségnek járó, elismerő hűmmögéssel mutogattak rá. Csak a kikötő parancsnokságán tudta meg, hogy nem véletlenül. Az előző napi nézelődő csoport – a kikötő-parancsnokság „élet-halál ura”, a parancsnok, valamint a slegejje – ugyanis csak szemlézni akart a rakparton.

A PETŐFI húsz méter magas hullámok között.

Kilátás a CSSZ-1 gépházából.

Három harckocsi „asztaltisztaságú” raktére.

Az aranykezű Juci bá'

RAJZOLVA REPÜL

HA ELKEZDJÜK BÖNGÉSZNI A NYUGÁLLOMÁNYÚ KATONÁK ADATBÁZISÁT, KI TUDJA, HÁNY JUHÁSZ JÁNOS ALEZREDEST TALÁLUNK. DE REPÜLŐS „MŰVÉSZNEVÉN” JUCI BÁ', AZAZ AZ EGYKORI TŰZÉRTISZT, MAJD HELIKOPTERVEZETŐ, ÉS ÍRJUK ÍGY, LÉGIERŐS GRAFIKUSMŰVÉSZ NINCS TÖBB, CSAK EGY.

Juci bá' szerint a gyerekkor minden ember életében meghatározó, így érthető, hogy beszélgetésünk kezdetén a legrégebbi emlékek kerülnek elő, például a technika, ezen belül is a haditechnika iránti megszállott érdeklődés. Szinte genetikailag kódolt mindez, mondja, apjával sokat jártak a hadtörténeti múzeumba, később pedig akár egy-egy étkezés kihagyására is képes volt azért, hogy Budapesten repülőgépekről szóló könyveket, képeket vásároljon. Végül persze a haditechnika iránti vonzalom miatt lett katoná, noha kezdetben a Magyar Optikai Műveknél dolgozott, mint optikai mechanikai műszerész, ráérő idejében

pedig Esztergomba járt vitorlázó repülőgépekkel repülni.

KI SZERETNE HELIKOPTERT VEZETNI?

1972-t írtak, amikor a „Juci” becenévre hallgató fiatalember (akkoriban még nem bácsizták őt a gyerekek, mint például mostanság Veszprémbe) elhatározta: ő bizony jelentkezni pilótának.

– Akkoriban már csak az Őrjárat az égen című film miatt is óriási volt a túljelentkezés erre a pályára, és én sajnos az orvosi vizsgálaton kiestem. Valamit tennem kellett: nem akartam földi kiszolgálóként dolgozni, mert fájt volna a szí-

vem a repülés után, így inkább rakéta-és tábori tüzér szakra jelentkeztem – meséli. „Ha ló nincs, akkor számár se legyen” alapon így került Kiskunhalasra, a 36. Gábor Áron Páncéltörő Tüzérezredhez, ahol négy évet szolgált, jórészt, mint ütegparancsnok. De azért akinek a repülés a sorsa, az ügysem maradhat sokáig a tüzértűz közelében... A nyolcvanas évek elején a hadseregben helikoptertervezetőket kerestek, és az égető szakemberhiány miatt nem csupán a légi erő alakulatainál, hanem a szárazföldi haderőnemenél is feltették a kérdést: bajtárs, ki szeretne helikoptert vezetni?

– Úgy látszik, a korral nem romlik, hanem javul az ember egészsége, legalábbis nálam ez volt a helyzet, mert például elmúlt a lúdtalpam és általában véve is megfeleltem az orvosi vizsgálaton. Megkezdhettem Szolnokon a hajózó átképzést, majd Szentkirályszabadjára, az akkori MH 87. Szállítóhelikopter-ezredhez kerültem, ahol később század-megfigyelő szolgálatfőnöki beosztásban dolgozhattam – mondja Juci bá'. Később, úgymond, továbbrepült rövid időre Börgöndre, a csapatrepülő parancsnokságra, de annak megszűntével ismét visszakért Szentkirályszabadjá-

„A MIÉNK JOBB LEGYEN”

Az olvasók minden bizonnyal látták már a magyar légiere 75. születésnapja alkalmából készült óriásplakátot. Érdekesség, hogy egy ilyen, a haderőben rendszeresített repülőeszközöket ábrázoló plakát ötlete már régebben felvetődött. Egészen pontosan Sági „Zsiga” János repülő-vezérőrnagy, akkori légiere haderőneme főnök jóvoltából, aki annak idején hasonló osztrák plakátot mutatott a művésznek, majd nemes egyszerűséggel azt mondta: „ilyesmit gondoltam, csak a miénk jobb legyen.” Jobb lett... Szakmai körökben óriási sikert aratott, csakúgy, mint az idei, 2013-as plakát.

– Az évforduló kapcsán a Zrínyi Kiadó kért fel különféle grafikák elkészítésére és köztük volt a HM Zrínyi Kft. ügyvezetője, dr. Bozsonyi Károly alapötlete alapján megtervezendő óriásplakát is. Azt hiszem, ezt nevezik szép grafikai kihívásnak. Egyrészt egy kétrészes plakátomat kellett egy felületre hozni és aktualizálni, hiszen az új plakátot 1938-tól kezdve a haderőben rendszeresített majdnem összes repülőeszköz-típus látható. Sőt, a méretarány jobb szemléltetése miatt még szárazföldi haditechnikai eszközök és katonák is szerepelnek rajta. Nagyon sajnálom viszont, hogy a rövid ideig rendszeresített Henschel Hs 129B páncélvadász repülőgép pontos festését és számozását nem tudtam kikutatni... Egy biztos: a plakát méltón reprezentálja a magyar légiere helyét és szerepét hadtörténelmünkben – szögezi le a mester.

ra, az MH 87. Bakony Harcihelikopter-ezredhez, ahol mint hadműveleti alosztályvezető folytatta a repülőkéiképzést, végzte a törzsmunkát és – mint fogalmazott – teljes mellszélességgel vett részt

az ezred életének irányításában. Többek között úgynevezett nyílt kiképzési repülések – ezt ma repülőnapnak nevezzük – szervezésében, illetve narratívai feladataiban vállalt kulcsszerepet, s bizony

emlékei szerint annak idején nem volt ritkaság, hogy 200 000 ember is kilátogatott egy-egy ilyen nyílt napra.

KÖZEL HOZNI A REPÜLÉST...

Aztán 2001-ben éles fordulat következett be életében: nyugállományba vonult, és mint egyéni vállalkozó, a grafikai munkát helyezte előtérbe.

– Miután befejeztem az aktív katonai pályafutásomat, nem szakadt meg a kapcsolat a hadsereggel. Akkoriban az ezrednél harcihelikopter-operátorként dolgozott Iváncsik „Ványa” Miklós repülőfőhadnagy, ő vetette fel elsőként az oldalnézeti térhatású repülőgép-grafikák készítésének ötletét. Az ilyesfajta ábrázolásoknak akkoriban főleg Nyugaton már nagy divátja volt, de nálunk gyerekcipőben járt még – magyarázza a grafikusművész. Miért is lényeges mindez? Nem min-

denkinek adatik meg az, hogy repülő eszközöket vezethessen, éppen ezért a repülésnek hatalmas nimbusza van a társadalomban. Juci bá’ szerint ennek a szépségét, varázslatosságát és nehézségét ilyen kifejezési eszközökkel – azaz grafikai ábrázolással – is át lehet adni azoknak, akik csak a földről nézhetik a magasban szárnyaló vasmadarakat.

Kezdetben ezek az oldalnézeti ábrák kézzel készültek, az úgynevezett airbrush technológiával, azaz szórópisztoly segítségével, ám aztán az egykori tüzér-tiszt autódidakta módon továbbfejlesztette számítógépes grafikai ismereteit, és egy ideje már a modern technika segítségével alkot. Ez szerinte azért is előnyös, mert jóval kevesebb rendtelenséggel és kosszal jár... Nem volt egyszerű időszak, mondja, rendesen megizzadt, mire megtanulta a különböző trükköket és szakmai fogásokat.

CSŐRIKE ÉS ARANSZARVAS

Noha Juhász János munkáiból – számtalan grafika, festmény, díszlap és katonailógó – akár nagyobb kiállítást is lehetne rendezni, méreteiben és jelentőségében mégis kiemelkedik közülük két Mi-24-es harci helikopter festésének megtervezése. A sokak által ismert „Csőrike” története azal kezdődött, hogy egy napon Kaptur „Joe” József repülőőrnagy, a „Kerecsen” 1. harcihelikopter-század parancsnoka felvette Juhász Jánosnak: a nyílt kiképzési repülések miatt „ki kéne dekorálni” egy Mi-24-est, mondjuk tigris vagy cápa motívummal.

– Alapvetően jó gondolatnak tartottam, csak hogy egyik állat sem őshonos Magyarországon. Elnézve a harci helikopter formáját, felillant bennem, hogy egy madár csőre jól illeszkedne a gép orr-részéhez. Készítettem is sas és sólyom vázlatokat, de mivel nehéz a gépre konkrét madárfajt festeni, eszembe jutott az általános „Csőrike” kifejezés, ami egyben a gép iránti szeretetünket is kifejezi – avat be a grandiózus grafika születésének körülményeibe a művész.

Aztán az akkori hadművelleti ímoka, egy ottani harcihelikopter-vezető fia, Gyurcsán „Gyugyu” Zoltán honvéd – nem mellesleg makettező és nagyon jó grafikai érzékkel megállt fiatalember – pontosította a vázlatokat, majd saját, 1:48 méretarányú, amerikai „Monogram” Mi-24-es makettkész-

Egyesületével közösen törik a fejüket azon is, hogy hol lehetne elhelyezni és hogyan lehetne működtetni a város néhány iskolájában már zajló, honvédelmi szakkörökre ráépülő, haditechnikai diákszakkört.

letét feláldozva, az általa megálmodott festéssel megalkotta Csőrike mini változatát. A megfelelő engedélyek után a konkrét festést Simkó Zsolt veszprémi graffitiművész készítette el, apróbb módosításokkal, hozzáadva saját egyéni elképzeléseit. A végeredmény pedig egy világszerte híres helikopter-dizájn lett.

Csak hogy a gépet idővel kivonták a hadrendből, és Orosz Zoltán, akkor még repülőzredes, a szolnoki bázis parancsnoka noszogatni kezdte Juci bácsit: találjon ki ismét valamit Csőrike utódjával.

A grafikus ekkor a Mi-24-es NATO-kódnevéről, a „Hind” szóból indult ki, ami egyaránt jelent szarvastehenet és hátsó fertályt... Az ősmagyar legendárium alapján aztán persze a csodaszarvas, illetve az aranszarvas motívum lett a követendő és az Aranszarvas („Golden Hind”) ismét csak szép karriert repült be. (Persze ne gondoljuk, hogy Juci bá’ archívumában nem találának meg a női alakot, „hátsó fertály”-t formázó, babarózsaszín festési tervet is...)

FONTOS A HONVÉDELMI NEVELÉS

Művészi munkái mellett Juhász János nyugállományú alezredes egyrészt tagja a Magyar Veterán Repülők Szövetsége Veszprém megyei egyesületének, emellett elnö-

ke a Magyar Tartalékosok Szövetsége helyi tagszervezetének. Mint mondja: nagyon fontosnak tartja a fiatalok honvédelmi nevelését és azt, hogy minél többen megszerezsek a katonai pályát. Munkatársaival jelenleg azon dolgoznak, hogy Veszprémben megteremtse egy repülésselmeleti diákszakkör működési feltételeit – és ezzel a témával kapcsolatosan már két folyóiratban is publikált cikket. A „Borz” Helikopteres Hagyományőrző Egyesülettel, a „Bakony” Hadtörténeti Alapítvánnyal, illetve a Veterán Repülők és Ejtőernyősök Veszprémi

– Ez az a munka, amit csak szívvel és lélekkel lehet csinálni, mégpedig a hadsereghez és a honvédelem ügyéhez kötődő szívvel – fogalmaz Juci bácsi, aki az oldalnézeti grafikák készítése mellett éppen leselejtezett optikai műszereket rak újra össze. – Második kamaszkoromat élem, mintha megint az optikai művekben lennék – mondja, aztán hozzáteszi: lassan be kell fejeznünk a beszélgetést. Várja otthon a munka, újabb felkérésnek kell eleget tennie: ezúttal egy NoHAB mozdony met-szetén dolgozik.

KÖTELEK

A TAJVANI VILÁGBAJNOKSÁG UTÁN A NEMZETI LOVARDÁBAN KÉT EDZÉS KÖZÖTT KÉRTÜK MEG AZ ELMÚLT ÉV ESEMÉNYEINEK ÖSSZEGZÉSÉRE MAROSI ÁDÁMOT. AZ MH VITÉZ SZURMAY SÁNDOR BUDAPEST HELYŐRSÉG DANDÁR FŐHADNAGYÁVAL OLVASÓINK LEGUTÓBB AZ ÁRVÍZI VÉDEKEZÉS KAPCSÁN TALÁLKOZHATTAK, DE AZÓTA – AHOGY A MONDÁS TARTJA – SOK VÍZ LEFOLYT A DUNÁN...

Nyolcadmagammal végeztem el a katonai végzettséggel nem rendelkezők tanfolyamát a szentendrei altiszti akadémián. „Utolsó mohikánok” voltunk, mivel nekünk még hat hétig tartott a kiképzés, a bennünket követőknek – idén január elsejétől – viszont már három hónapig. Úgy vélem, a hat hét alatt megszerzett tudás jó alapot adott a szolgálathoz. Klubom, a honvédséghez közel álló BHSE biztos, stabil hátteret jelentő munkahely biztosításával próbál segíteni élsportolóinak. Én is így kerültem kapcsolatba a haderővel. Parancsnokom, Kun Szabó István dandártábornok a lehető legteljesebb mértékben támogat engem a sportolásban.

Az öttusa, mint katonai sportág, nagyon közel áll a szolgálathoz. Élsportolóként igencsak be kell osztanom minden időmet, hiszen a katonai szolgálat rendszerében élelem mindennapjaimat.

Ötödik éve sportolok a BHSE színeiben. Már a kiképzésem alatt is egy teljesen más világba csöppentem. Ez számomra egyszerre volt nehéz is meg egyszerű is. Egyszerű, mert mindig megmondják az embernek, hogy mit kell csinálnia. Egyszerű, mert mindig úgy be van osztva a napom, hogy gondolkodni sem marad időm. Nehéz azért, mert már behatárolódik, hogy mikor milyen ruhát kell felvennem, mikor mehetek oda, ahová szeretnék.

A laktanyában mintha megszűnt volna létezni a külvilág, hiszen csak a kiképzés körül forgott az életünk. Ezt én nagyon

élveztem. A katonatársaim, legalábbis az elején, három lépés távolságot tartottak velem szemben. Talán azért, mert az emberek, amíg meg nem ismerik közelebbről, tartanak az ismert személyektől, világsikereket elért, eredményes versenyzőktől. Végül, úgy érzem, rájöttek, hogy én is ugyanolyan ember vagyok, mint ők és nagyon jó barátságokat kötöttünk. Sokáig szeretnék a katonák értékes közösségébe tartozni.

A világbajnokság utáni egy-két hónap pihenőidőben rendszeresen kijárhattam lovagolni a Nemzeti Lovardába. Nagy öröm volt ez számomra. Az áprilisban hozzánk került hatéves Diego mindennap várt, „szerelem volt ez első látásra”. Szoros kötelék fűz a lovamhoz. Ember és ló egymást tanítja. Minden egyes nap más és más. Van, amikor ő „kel fel bal lábbal”, s van, amikor én. De az nagyon jó érzés, amikor az edzés végére föl tudjuk venni egymás ritmusát.

Az öttusa számai egymásra épülnek, egyik vonzza a másikat. Mind az ötben megvan az a plusz töltet, ami miatt érdeemes csinálni. Ha például feldob a lovaglás, a hangulat átragad az összes többi szám edzésére is. Amúgy a legnehezebb feladat átállni az egyik tusról a másikra, mivel mind az öt számot egy nap alatt bonyolítjuk le. Öt teljesen különböző mozgáskultúráról beszélünk, e tekintetben semmi összefüggés nincs a futás és az úszás, illetve a vívás és a lovaglás között. Ezért is fontos, hogy mindig csak a következő számra koncentráljunk.

MAGYAR HONVÉD

MAGYAR HONVÉD

A közel kétszáz éremem közül a londoni olimpiai bronzra vagyok a legbüszkébb, s azóta is gyakran meg-megnézem. Nehéz volt megszereznem a harmadik helyezést, de életem legsodálatosabb két hetét töltöttem el Londonban.

Ami sportolóí jövőmet illeti, a braziliai, rioi olimpián szeretnék ismét dobogón állni. De én mindig csak a következő feladatra koncentrálok. Jövőre ismét lesznek világkupa-fordulók, lesz Európa-bajnokság, világbajnokság, és persze a távoli messze-szégben már ott van Rio.

RECSK

EGY BIZONYOS KORT – MELYBEN AZ EMBER ÚGY ELALJASULT, HOGY ÖNKÉNT, KÉJJEL ÖLT – VERSÉBEN ÖRÖKÍTETTE MEG RADNÓTI MIKLÓS. HA MEGÉLI, 1950-BEN MEGÍRHATTA VOLNA A FOLYTATÁST RECSKEN IS, AHOL 63 ÉVEL EZELTŐTT KÉNYSZERMUNKA-TÁBOR FORMÁJÁBAN ÖLTÖTT TESTET ÚJRA EGY MÁSIK „KOR” BORZALMA.

A tábor a szovjet típusú rákosista diktatúra hozta létre 1950-ben. A rendszer valamennyi fizikai, biológiai, lelki deformációját sűrítette magában a szovjet gulág mintájára összezsékszabált „másolatként”. Helyén ma a Recski Szövetség által 1996-ban létesített Nemzeti Emlékpark áll – mementóként. A háborzongató látványelemek, a csodával határos módon megmenekült, igaztalanul elítéltek visszaemlékezési kíméletlenül szembesítenek azzal, hogy milyen is volt az „oly kor”. Jogi eljárás, bírói ítélet nélkül mintegy 1300-an kerültek 1950 nyarán a recski kényszermunkatáborba. Az intézményesített terror célja részint a művelt értelmiségiek, katonai- és csendőrtisztek, altisztek, birtokos gazdák és iparosok, nem ritkán kegyvesztett funkcionáriusok közéleti kiiktatása volt, részint pedig az ingyen munkaerő megteremtése a „kommunizmus felépítéséhez”, a recski rabszolgamunka biztosításához.

Kik voltak az őrzők? Az életüket po-

llóllá tevő tisztesek és brigádvezetők, akiknek „mesterek” azt tanították, hogy különbek, mint a Gestapo vagy az SS? A mérhetetlenül beteges ÁVH-sok úgy tudták, veszedelmes bűnözőket őriznek, a „dolgozó nép és a párt ellenségeit” zárják el hermetikusan az „épülő-szépülő

új világtól”. Nevük természetesen titok volt, ezért gúnynevet ragasztottak rájuk (fémfogsoráról Vipla, arcszíné után Piroška stb.). Hivatalosan, és persze külön engedélyt kérve kellett őket „felügyelő úrnak” szólítani, a tiszteket pedig egyszerűen „hadnagy úrnak”.

Recski avósok egy csoportja.

Nem volt tollunk, se könyvünk, hír és levél nem ért el, beértük a csajkával s egy szalmazsák felével, besűgők és hajcsárok közt éltünk, rúgtak, vertek, éhezünk és dideregünk, a meszesgödör mellett.

Heti hétnapos munka és reménytelen holnap, – összenéztünk és azt mondtuk: te is élőhalott vagy. És mégis, – mi tartotta legtöbbszörünkben a lelket? Akkor még csak sejtettem, most tudom, mit feleljek.

Faludy György: Búcsú Recsktől (részlet)

A tábor egykori bejárata.

Hivatalosan 1990-ig azt hangoztatták, hogy „megbízható források szerint” soha nem is létezett a tábor. Csakhogy létezett! Hol? Hajdani internáltak így írják le: „öt kilométerre volt Recsk falutól, a régi Csákánykő-pusztá helyén, a Recsk–Parádfürdő vasútállomás és egy hajdani földbirtokos tanyája között”.

A többszörös drótkerítéssel, géppuskás őrtornyokkal körbevett, folyton körbejáró reflektorokkal megvilágított tábor szabálytalan hatszög alakú volt. Északi végén a parancsnokság és az Államvédelmi Hatóság őreinek lakókörele állt, ettől délre kis tavakon két barakkos húzódot, konyhával, műhelyekkel. Valamivel távolabb volt egy kórházbarakk, mosoda, fogdaépület és a rabok közül válogatott – spicliszedést, hajcsárkodást és büntetést vállaló – brigádvezetők, normások barakkja. A durván ácsolt, huzatos faépületekbe nyolc századot zsúfoltak; mindegyik külön barakkban lakott, amelynek négy 25–30 személyes piccsé, két kályhája és ülopadja, egy mosdója és

A recski büntetőtábor bezárásának 60. és a Recski Szövetség megalakulásának negyedszázados évfordulóján tartott megemlékezésen Hende Csaba honvédelmi miniszter hangsúlyozta: „Recskben is meg lehetett és meg kellett maradni embernek. A táborba zárt kisgazda szót értett a ludovikás tiszttel és a szociáldemokrata újságíróval, a katolikus a reformátussal, a zsidóval és az ateistával, Bizonyos értelemben új nemzet követelt... Recskben született 1956, a forradalomból pedig az 1990-es rendszerváltoztatás. Ez ma Recsk legfontosabb üzenete”.

TÁBORI ÚJSÁG

Dr. Sztáray Zoltán mintegy fél esztendő alatt összesen hét úgynevezett recski újságot szerkesztett, rendszerint úgy, hogy a cigarettapapírból készült, cérnával összefűzött és cementeszsák papírral borított kis könyvecskébe éjszaka, a legnagyobb titokban emlékezetből leírta a közeli erdőben talált Szabad Nép hasábjain megjelent, a rabtársak érdeklődésére zámat tartó cikkeket.

latrinája volt. A rabokon vékony, ócska, piszkos, széles piros minium csikkokkal megfeszett, katonai vagy ávos posztóruha, köpeny lógott. Ehhez összeszáradt, kislejtett bakancsot, sapkát, valamint csajkát, kanalat kaptak.

A munkahely, a kőfejtő is a déli részen magasodott. Ha a látástól vakulásig, rosszszul szervezett, primitív szerszámokkal végzett sziklafejtést, kötörés, és -faragás, lapátolás, szállítás teljesítménykövetelményeit nem teljesítették, azon nyomban büntetés járt.

Az internáltak alig ezerkalóriányi, silány ételmezt kaptak, negyedét a szűkségesnek. A folyamatos éhezést csillapítandó minden szájba vehető megettek: sertésmoszlókat, loábrakot, zöldhajtást, bogoyót, békát, csigát, gombát... A megaláztatások, kínzások sok áldozatot követeltek. A legfeljebb aszpirint jelentő egészségügyi ellátásért felelős eü-parancsnokot Mengelének nevezték a rabok.

Hogyan bírták az életben maradottak?

Fogolyakadémiát szerveztek, esténként Nyeste Zoltán atomfizikáról beszélt, Görgey Guidó regényeket ismertetett, Czebe Valér operaelőadásokat fűtyültetett... Az olyan embereknek, mint például Faludy György, a magasabb erkölcsiség, szellemiség, szolidaritás volt a védővárak. Pászthy János, a született hős például nem írt alá semmit.

Mindössze két sikeres szökésről tudunk. Az elsőként próbálkozó Dobó József volt, ő ugyanakkor kis idő múlva feladta magát, mert a hozzátartozóit is utólte a „párt vasökle”. 1951. május 20-án már egyszerre nyolcan szöktek meg, de végül csak egyetlen ember, Michnay Gyula jutott ki az országból: Münchenbe ment, s a Szabad Európa Rádióban fejből bementa ötszázánál is több rabtársa nevét. Innen értesült a világ a tábor létéről.

A bolsevista diktatúra poklát jelentő tábor 1953 októberében felszámolták. A teljesen eltüntetett tábort később csak néhány rab tudta rekonstruálni.

Hazámat szolgálom

Magyarország honvédelmi minisztere, beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége, valamint a debreceni Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium honvédségi kezelésbe történő átvétele érdekében végzett munkája elismeréséül (augusztus 29-én) adományozta a Szolgálati Érdemjel arany fokozatát Szabó Zoltán István őrnagynak;

a debreceni Gábor Dénes Elektronikai Műszaki Szakközépiskola és Kollégium fenntartói átvétele, valamint to-

vábbi működtetése érdekében végzett áldozatos munkája elismeréséül adományozott emléktárgyat (tábori ágyómodell) dr. Böröndi Gábor László dandártábornoknak.

A honvédelmi miniszter előjáró parancsnokai javaslatára, a szakterületen huzamos időn át végzett áldozatos munkája elismeréséül, az MH Hadkiegészítő és Központi Nyilvántartó Parancsnokság napja (szeptember 1.) alkalmából adományozott emléktárgyat (HM fotómaratott plakettet) Farkas Olivérné főtörzsmesterek;

előjáró parancsnokai javaslatára, beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége elismeréséül, a híradók napja (szeptember 17.) alkalmából adományozott emléktárgyat (HM-címeres, fotómaratott zászlót) Sörösi Róbert őrnagynak, Sztuhár Balázs századosnak, emléktárgyat (HM-címeres antikolt pajzsot) Kecskés Sándor László közalkalmazottnak;

beosztásában huzamos időn át végzett kiemelkedő tevékenysége elismeréséül, a Magyar Honvédség Bakony Harckiképző Központ csapatünnepe (szeptember 19.) alkalmából adományozott emléktárgyat (Kossuth-Coltot) Fürst Tamás ezredesnek.

Főhajtás

Az MH Vezetési és Doktrinális Központnál szolgálók a közelmúltban felkeresték az önödi várat, ahol dr. Tamási Béla ezredes, parancsnok elhelyezte az alakulat koszorúját II. Rákóczi Ferenc emléktáblájánál, tisztelegve a nagyságos fejedelem emléke előtt. A résztvevők megkoszorúzták a muhi csata emlékművét is, amelyet 1991-ben – az ütközet 750. évfordulóján – a Magyar Honvédség támogatásával és közreműködésével építettek és avattak fel.

Kép és szöveg: Varga Bernadett zászlós

Közlemény

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán a végéhez közeledik a TÁMOP-4.2.2/B-10/1-2010-001 számú, „Kockázatok és válaszok a tehetséggondozásban” című projekt. A 24 hónapos futamidejű, uniós forrásból támogatott kutatások zárórendezvényét az egyetem Hungária körüli campusán 2013. október 24-én, 14 órakor tartjuk. A helyszínen, a Zrínyi-teremben az érdeklődők rövid összefoglalót kapnak a 65 millió forintos projekt legfontosabb fejlesztési területeiről, az elért eredményekről. A közel 500 oktatót és kutatót, valamint a több mint 400 hallgatót megmozgató fejlesztésekről 3 könyv, 40 publikáció és 6 konferencia adott tájékoztatást az elmúlt hónapokban. A rendezvényen és az azt követő állófogadáson lehetőség nyílik a projektben dolgozó szakemberekkel a közvetlen véleménycsere.

További információ: dr. Krajnc Zoltán alezredes. Tel.: +36-30-894-4346. E-mail: krajnc.zoltan@uni-nke.hu

IN MEMORIAM

2013. augusztus 26. és szeptember 20. között elhunytak:

Varga Kálmán ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (76), Gurics György ny. ezredes, a Magyar Honvédség halottja (84), dr. Pintér Zoltán ny. o. ezredes (90), Mihályi István ny. mk. ezredes (61), dr. Sepsey Szabolcs ny. ezredes (86), Györfi László ny. ezredes (86), Bukovics Sándor ny. alezredes (79), Czák László ny. alezredes (84), dr. Radnai Imre ny. alezredes (64), Varga Károly ny. alezredes (81), Lőrincz János ny. alezredes (70), Makrai Tibor István ny. alezredes (56), Márton János ny. alezredes (83), Mészáros Ferenc ny. alezredes (98), Cseke Tibor ny. őrnagy (61), Kiss Lóránt Gyula ny. őrnagy (89), Kutas Rudolf Vilmos ny. őrnagy (83), Magyar György ny. őrnagy (83), Mezei József László ny. mk. őrnagy (84), Orbán Mihály ny. őrnagy (86), Terjék András ny. őrnagy (82), Torma János ny. őrnagy (82), Nádasdy

Vendel ny. őrnagy (80), Blaskovics János ny. őrnagy (79), Papp István ny. őrnagy (85), Füzér József ny. százados (84), Janó János ny. százados (74), Oláh Mihály ny. százados (79), Takács Gábor Lajos ny. százados (64), Varga Iván ny. százados (74), Kerek Ferenc ny. százados (84), Nagy József ny. törzsszázados (70), Fábian László ny. törzsszázados (79), Hodosán Sándor ny. törzsszázados (81), Pálosiné Juhász Margit ny. törzsszázados (61), Csordás Istvánné ny. zászlós (55), Kató János ny. zászlós (67), Kozsucz Sándor ny. zászlós (61), Csöngé Imre ny. zászlós (82), Bátai József ny. zászlós (60), Kiss László János ny. zászlós (48), Szalay Lajos ny. zászlós (76), Tóth Ferenc ny. zászlós (69), Nagy Béla ny. főtörzsmester (72), Boros László ny. főfőtörzsmester (85), Matlár Lajosné ny. főfőtörzsmester (58), Ács János ny. közalkalmazott (79), Faragó Zsigmondné ny. közalkalmazott (80), Becsei Erzsébet ny. közalkalmazott (84), László Istvánné ny. közalkalmazott (83), Takács Menyhért Dezső ny. közalkalmazott (70).

EMLEKÜKET KEGYELETTEL MEGŐRIZZÜK.

ÉRTÉK, TELJESÍTMÉNY, SIKER

EZ A HÁROM KULCSFONTOSÁGÚ FOGALOM ÖNMAGÁBAN IS FELKELTI FIGYELMÜNKET, ÁM ÍGY EGY KÖTETBEN KÜLÖNÖSEN SOKRÉTŰ, GAZDAG TARTALMAKAT ÍGÉRNEK AZ ÉRTÉKELVŰSÉG HÍVEINEK, AKIK ELŐTT NEM ISMERETLEN A SZERZŐ, HARAI DÉNES NEVE.

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának tanára már jó néhány műben tette közzé katonai pedagógiai, katonai antropológiai, valamint személyközi kommunikációs gondolatait, tapasztalatait. Ezúttal az elmúlt évtizedben írt tanulmányait, esszéit gyűjtötte egybe, s jelentette meg a HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft. Zrínyi Kiadója.

Az értéket, a teljesítményt és a sikert Kölcsey Ferenc sora így jeleníti meg: „Küzdeni s győzni tanulj”. Ennek szellemében tanítanak a világ, így hazánk katonai oktatási intézményeiben, nyilván ezért választotta e sort könyve mottójául Harai Dénes is. A könyv végigolvasása után új szemléletű, a magyar hagyományokra épülő katonai nevelés alapjai körvonalazódnak az olvasó előtt. Nemes szándék, jó adag elkötelezettséggel és szenvedéllyel, amelynek keretétül a két legáltalánosabb tudomány, a történelem és a pedagógia szolgál a szerző számára. Ezt tükrözi a most megjelent masszív mű.

A hat fő fejezetre osztott írások mindegyike – ahogy mondani szokás – megér egy misét. Csak néhány példa fízeltől: Hősök a történelemben; Történelem, háborúk és traumák; A közsolgálat történelmi kérdőjelei; Háború – társadalom – egyén; Válságtudat és tudatválság; A valóság elve és a katonai egyetem eszméje; Társadalmi és humán tudományok az egyetemi képzésben; Reform és

minőség a felsőoktatásban. Eredeti, izgalmas felvetéseket olvashatunk a katonai gondolkodásról és erkölcsről, a mentorálásról, a fegyveres összetűzések antropológiájáról, az erőszak kultúrájáról és a civilizáció védelméről, a terrorizmus elleni küzdelemről, avagy a gyors gondolkodás és a bátor cselekvés, a hűség, a minőségi szolgálatteljesítés, a nemzeti nevelés kérdésköréről, a megismerés szenvedélyéről. Ez utóbbi hajtja Harai Dénest is, amikor a rég- és közelmúlt, valamint a jelen legmélyebb történelmi, társadalmi, bölcséleti és etika mélységeibe száll alá, hogy felszínre hozza a valódi tudás- és tudatértékeket, amelyek a valós, közérdekű és közhasznú teljesítmény, nem utolsósorban a siker – nem mediátiázált – pillérei. Az érték, a siker tartalma koronként változik, ezért minduntalan újrafogalmazást igényel, ám mindig örök benne a magasabb rendű magatartás és tartás, erkölcsiesség, az emberi minőségek iránti érzékenység, a lélek kiművelt egysége, vagyis valamennyi emberi, katonai pozitív bázisulajdonosság. Különösen igaznak kell lennie mindennek az érdekek és válságok szabdalta világunkban, amelyben rossz energiák és negatívumok hada rátelepszik emberi mivoltunk lényegére, alapértékeinkre. Amikor új, korszerű és humanista tudati, érzelmi szerkezetek kialakítására, megerősítésére van szükségünk a honvédségen belül is.

Bevezetőmben azt írtam: gondolatgazdag mondanivalókat ígér Harai Dénes új könyve. Így is van. Győződjének meg róla!

Díszőrség a parancsnoki épület bejáratánál.

KASZÁRNYAKRÓNIKA

AZ EGYKORI BUDAPESTI, BUDAÖRSI ÚTI IV. KÁROLY KIRÁLY HONVÉD GYALOGSÁGI KASZÁRNYA MA PETŐFI SÁNDOR NEVÉT VISELI. AZ ITT SZOLGÁLÓK KATONAI HAGYOMÁNYÓRZÓ TÖREKVÉSEINEK JEGYÉBEN KÉSZÜL EGY LAKTANYA-TÖRTÉNETI ÖSSZEFOGLALÓ. A SZERZŐVEL, MAGAZINUNK OLVASÓSZERKESZTŐJÉVEL, AZ IMMÁR NYUGDÍJAS ÉVEIT TÖLTŐ M. TÓTH GYÖRGGYEL BESZÉLGETTÜNK.

Magazinunkban publikáltál már részleteket a laktanya történetéből, most pedig könyvben folytatód a kaszárnyahistóriát...

– Tavaly év végén kért fel egy laktanya-történeti kutatásra a ma itt telepedül alakulat, az MH vitéz Szurmay Sándor Budapest Helyőrség Dandár parancsnoka, Kun Szabó István dandártábornok. Jelent már meg számos igényes munka Budapest helyőrségről, a székesfővárosi tér-, illetve városparancsnokságról, ám e szervezetteknek olykor szállást adó, több keresztelőt megélt egykori kincstári épületekről egy sem. Márpedig a százéves falak története a kiegyezés utáni magyar hadtörténelem elválaszthatatlan része.

A m. kir. 2. honvéd gyalogezred újoncainak díszmenete.

– Budapest nevezetes laktanyájáról van szó. Története nyitott könyv volt?

– Már az első könyvtári, levéltári, gyűjteményi kutatóórák során kiderült, alig maradt fenn bizonyító erejű irat, például az építkezés megkezdéséről. A szerencse azonban mellém szegődött. A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumban, illetve bécsi hadilevéltári kirendeltségében, Budapest Főváros Levéltárában, a Budapest Gyűjteményben, valamint építési, magánygyűjteményi körökben történelmi múltunk iránt elkötelezett, csodálatos emberekkel hozott össze „kutatósorsom”. Kilométernyi iratot, évszázados törvénycikkeket, száz meg száz fotót, tervrajzot és még sok mindent néztem meg, olvastam el ah-

Az 6r- és börtönépület (a mai parancsnoki épület) az 1930-as években.

Budapest

IV. Károly király laktanya. – Főkérdés.

Puskás Tiódar mellszobra a díszkeriben.

hoz, hogy akárcsak egy cikket megír-hassak. Ybl-díjas építész-építészettör-ténész tippjére fogtam bele például a Vállalkozók Lapja 1913-as évfolyamának átnézésébe is, és egyszer csak megakadt a szemem a m. kir. Honvédelmi Minisztérium közleményén, amely arról értesít, hogy az akkori I. kerületi Sasad-dűlőben fekvő kincstári területen gyalogsági laktanyát akar építtetni báró Hazai Samu honvédelmi miniszter. Arra is ráment jó néhány óra, hogy tisztázzam, az olykor egyazon iraton belüli Sasadi dűlő, Sasad-dűlő, Sasad-lejtő, Sas-hegy, Kelenföld vagy épp Budaörsi út „cím” ugyanazon épülete-e. A Vállalkozók Lapjából az is kiderült, hogy az építési engedélyt 1913 júliusában adták ki. Az építkezésről, valamint féle átadási ünnepéről azonban semmit sem találtam. Hacsak azt nem, hogy a főváros tanácsa, a közmunkák tanácsa és a HM között folyt a levelezés, s a Budapest le-

véltárban őrzött átiratokból, az utak rendezésével, a terület csatornázásával, és sok minden mással kapcsolatos vitákból lehetett következtetni a munkálatok megkezdésére, folytatására.

– Mít tudhatunk meg a kaszárnyában egykor szolgáló katonákról?

– A százéves laktanya maga a velünk élő történelem, amelynek főszereplői, a magyar királyi honvédség egykori katonái, akik eredeti ezredtörténeti könyvek és két kiváló hadtörténész, Babucs Zoltán, valamint Szabó Péter nemrég megjelent, a m. kir. 2. honvéd gyalogezredről írt közös munkája alapján „megszólnak”, s megmutatják magukat a forrásértékű, magánygyűjteményből származó fotók. IV. Károly király 1917-ben legfelsőbb elhatározásával engedélyezte, hogy a laktanya az ő nevét viselhesse. Az erről tanúskodó bécsi hadilevéltári iratban a m. kir. 29. és 30. honvéd gyalogezredeknek szánt laktanya szerepel, ám az alakula-

tok katonáiban az első világháború kitörése után nyomban a frontra vezényelték, így valójában nem költözhettek be a Budaörsi úti kaszárnyába. A 29-esek később megalakult bajtársi közössége azonban kitartóan munkálkodott azon, hogy ott állítsák fel ezredük emlékművét. Élt is egy legenda a mai katonák körében az emlékezésnek egy helyéről, ám a laktanya területén nem maradt fenn ennek egy kódarabnyi jele sem. Ismét csak a szerencse szólt közbe. A hadtörténelmi levéltár és irattárban őrzött, összességében 15 kilométernyi iratanyagban ugyanis egy más kutatás kapcsán felbukkantak a m. kir. Honvédelmi Minisztérium egyik osztályának bizonyító erejű iratai, s időközben megjelent egy könyv a m. kir. 2. honvéd gyalogezredről, benne az emlékmű avatásával, a terület csatornázásával, és sok minden mással kapcsolatos vitákból lehetett következtetni a munkálatok megkezdésére, folytatására.

Különös szerencsémnek tartom, hogy a dandár katonahagyományok őrzésére igencsak figyelmes közösségének biztatására megírtam ezt a korabeli beszámolósi törvénycikkekre, Budapest városfejlesztési sajátosságaira és más érdekességekre kitékintő laktanya-történeti összefoglalót. Úgy hiszem, a kutatás ezzel nem állhat meg. Hiányzik még a polcra egy olyan kötet is, amely valamennyi itt beszámoló alakulatnak, itt telepedül szervezetteknek és katonáiknak emléket állít.

Kőbe vésve, bronzba öntve

HAZAÁRULÓ VAGY HAZAFI?

Görgey Artúrt hosszú évekig az egész ország és a fél világ a szabadságharc elárulójának tekintette. A mítosz számos tényező keltette életre, s Kossuth Lajos is sokat tett tábornoka nimbuszának lerombolásáért, híres-hírhedt vidáni levelével. Egy Görgey-szobor állításának ugyanakkor más akadálya is volt: a kiváló katona tudniillik meglehetősen idős kort élt meg. 98 esztendőskorában, 1916. május 21-én hunyta le örökre a szemét – tehát éppen az egyik legnagyobb diadalának, Buda bevételének 67. évfordulóján.

Az Osztrák–Magyar Monarchia felbomlása után a magyar hadseregnek, illetve a kormánzatnak a bécsi levéltárban őrzött iratanyaga kutathatóvá vált, ám nem került elő olyan dokumentum, amely Görgey árulását bizonyította volna. Épp ellenkezőleg: az iratok tanúsága szerint sok kellemetlenséget okozott a császári haderő vezetésének. A tábornok szerepe ennek megfelelően ártértékelődött, a közbeszédben és a politika szintjén egyaránt. 1930-ban például felvette a nevét a miskolci 13. honvéd gyalogezred, 1934-ben pedig – szintén a borsodi városban – felavatták a róla mintázott első köztéri szobrot. A Sidló Ferenc (1882–1953) alkotta művet az 1950-es években a Herman Ottó Múzeumba helyezték át, közterületen négy és fél évtizednyi szünet után állították fel ismét: újbóli leleplezésére 1997. november 7-én került sor a múzeum Görgey utca 28. szám alatt található képtára előtt.

A Sidló Ferenc által készített mellszobor eredeti avatása után egy esztendővel, 1935. május 21-én állították fel Görgey Artúr budavári lovasszobrát. A terület beépítettsége miatt ugyanakkor a műalkotás nem kaphatott helyet a Fehérvári rondella környékén, ott, ahol a honvédsereg 1849. május 21-én betört a várba. Helyette a Bástya sétány (ma Tóth Árpád sétány) végében, a Prímás bástyán (ma Esztergomi rondella) állították fel, viszonylag közel a Hadtörténeti Múzeumhoz. Alkotója ifj. Vastagh György (1868–1946) szobrászművész, kormányfőtanácsos volt, aki a Gömbös-kormánytól pályázat kírása nélkül kapta meg a megbízást a mű elkészítésére – valószínűleg a miniszterelnökhöz fűződő személyes kapcsolatainak köszönhetően (később egyébként szintén ő alkotta meg Gömbös Gyula sírelméket).

A szobor – amely jól tükrözte Görgey puritán egyéniségét – Buda 1945. évi ostromában súlyos károkat szenvedett, a talpazat ugyanakkor viszonylag ép maradt. A harcok során megrongálódott bronzszobrok összegyűjtésével megbízott Vignali Raffael Műércöntőde vezetője, Vignali Gusmánó 1945 nyarán szállította el Jász utcai telepére a Görgey-szoborból fellelt 19 darabot, melyek össztermege 15 mázsa volt. A tervek szerint a műalkotást 1948-ban vagy 1949-ben – tehát a szabadságharc 100. évfordulóján – ismét felállították volna, erre azonban már nem kerülhetett sor.

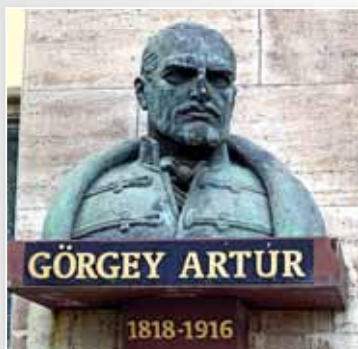
– 1948, azaz a fordulat éve után Görgey hamarosan ismét „áruló” lett. Például a tábornokperekben is mindig ő volt a történeti hivatkozási alap, miszerint amíg Kossuth Lajos nem számolt le időben a belső ellenséggel, addig bezegz Rákosi Mátyás és Farkas Mihály milyen következetesen megtette ezt. A Jász utcából – több más bronzszoborral együtt – 1950. január–februárban szállították át a Csatornázási Vállalat vízfogó-gáti telepére, majd a többé-kevésbé megbízható szájhagyomány szerint beolvastották, s nyersanyagként felhasználták a Felvonulási téren felállított Sztálin-szoborhoz – tudjuk meg Hermann Róbertől, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum parancsnokának tudományos helyettesétől, történésztől.

A szobor újraállításának lehetőségét a rendszerváltozás idején vetette fel ismét egy akkortájt alakult civil szervezet, a Görgey Kör. 1992-ben gyűjtés is indult, ám egy idő után tisztán látszott, hogy kizárólag adakozásból nem lehet előteremteni a szobor újraöntéséhez szükséges pénzt. 1994-ben aztán Katona Tamás lett az I. kerület polgármestere, ami új dimenzióba helyezte a kérdést.

– Katona Tamás szívügyének tekintette a szobor újraállítását, s ebben megfelelő partnerre talált a kultusztárca akkori vezetője, Magyar Bálint személyében, aki egyébként a forradalom és szabadságharc egyik fontos szereplőjének, Szemere Bertalannak a leányági leszármazottja. Így az adományok és az I. kerület erre a célra elkülönített forrása mellé a központi költségvetés is hozzájárult a magáét, mindezek eredményeként pedig újraönthették, majd 1998. május 21-én ismét felállították Görgey lovasszobrát. A Marton László (1925–2008) Kossuth-díjas szobrászművész által készített rekonstrukció ráadásul ezúttal már a „megfelelő” helyre, az akkor éppen üresen álló Fehérvári rondellára kerülhetett – mutat rá a történész.

Az újabb és újabb kutatások eredményeként mára már a címben feltett kérdésre is választ kaptunk: a hazaárulás vádjával végleg leszámolt a történetírás. Ezért sokat tett maga Hermann Róbert is, aki 1985-ben megtalálta a hadvezér ártatlanságát bizonyító egyik perdöntő dokumentumot, azt, amelyben a kormányzat felvázolta a teljhatalommal felruházott tábornok számára a szabadságharc lezárásának lehetséges módozatait. Az irat Vörös Antal, Kossuth személyi titkára hagyatékából került elő, s igazolta, hogy Görgey a politikai vezetés akaratával összhangban cselekedett a fegyverletétellel, 1849. augusztus 13-án.

Feith László

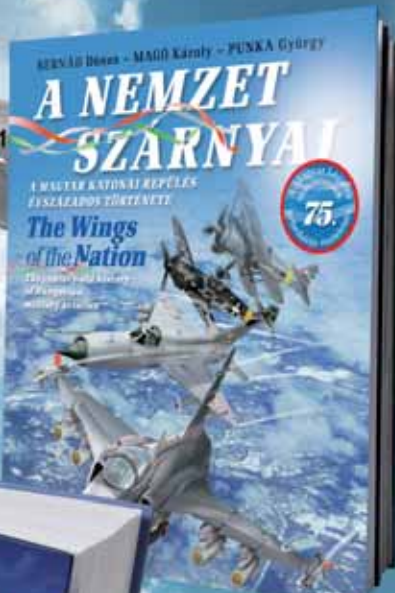
Fotó:
Galovtsik Gábor

HM ZRÍNYI
TERKÉPESZETI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS
SZOLGÁLTATÓ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

ZRÍNYI KIADÓ

A nemzet szárnyai 7000 Ft

A légjáró 5500 Ft

Forgószárnyak 500 Ft

Zrínyi Kiadó - HM Zrínyi Nonprofit Kft.
Cím: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B, 8.00 - 16.00
Győr Edina Tel.: 06 1 459 5373; 06 30 578 1048
E-mail: gyoredina@armedia.hu,
Magyar Renáta Tel.: 06 1 459 5319; 06 30 632 7605
E-mail: magyarrenata@armedia.hu

Könyveinket megtekintheti a www.honvedelem.hu/kiadvanyok oldalon.